Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...й 1921 оной ...и 21-һээ гарана | № 259 (15882) | 1981 оной ноябриин 11, среда | Сэн 2 мүнгэн.

...УДХЭДЭ—800 ГРАММ

...аа намар-үбэлэй ...тэрнүүдые һайнаар ...маргалуулһанай ашаар ...ээ гүрэндэ мяха ху-... түсэб, даабаряа ...тайгаар дүүргэдэг.

...энь, мүнөөшье байг... ...игоо түсэбые бол... ...ь урид дүүргээд, ерэ... ...түрүүшын кварталда ...рэндэ горитой худал... ...рилго табижа, . мал ...ынгаа фермые бүри ...од, байра байдалыень ...ганһь бэлдээ һэмди. ...энь үбһэ тэжээл ха-... хуһамаг хорёо ба-... тэжээл буйлуулха; ...уулха цех түхеэрэг-... Энэ цехтэ халуун ...алха таряа, һолоомо ... эһээхэ ехэ түхеэ-...дхогдонхой.

...энэ эндэ үдэр бүри ...но тэжээл бэлдэгдэ-... ...ар түс цех соо тэ-... ...дхаха үшөө хоёр С-7 ... түхеэрэлгэ табихам-... ...дэнь дүтэ сэхэ нүхэн-... тонно сенаж дараг-... тэрэнние КУН-10 ... агрегадтай трактор ...алаад, малтажа тэр-... ...дадаг юм.

... мал шахалгын фер-... ...нсашье мяханда ту-... үхэрнүүд байлтаг-... ...шэ, түргэн томо бол-... ...эмэ хашарагууд, бу-... ...асарагдаа. Эндэ бу-хыдөө 800 үхэр харууһалагдана.

Шахамалнууд һарабшатай дулаан дал соо хонуулагдадаг, үдэрынь хорёо соо гаргагдажа эдеэлүүлэгдэдэг юм. Эндэ хуурай, шэнгэн тэжээл хэжэ үгэхэ кормушканууд бии.

Түс тустаа 240 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй 200 гаран үхэр шахагдана. Эдэнние адагынь 350—360 килограмм татадаг болгожо тушааха ёһотойбди. Эдэ үдэрнүүдтэ малай түс бүридэнь сүүдхэдэ 25 килограмм сенаж, һолоомо, бурдууг дүран соонь эдюулэгдэнэ. Үхэр бүхэндэ үдэрэй 10 тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл хүртэнэ. Тиимэһээ малнай богони болзорто шахагдаха ушартай. Шахамалнууд гол түлэб октябриин тэнгһээ хойшо шахаглажа эхилээд, январиин эхеэр мяханай комбинадта ябуулагдаха байна.

Үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 800 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ зорилго табигдана.

Дүршэлтэй малшан Б. Д. Карпушкеев түрүүтэй хэдэн хүнүүд эдэ үхэрнүүдые харууһалжа эдеэлүүлнэ, уһална.

Д. ДАШИЕВ,
Зэдын районой Оёорой совхозой ахамад экономист.

...алтаая арьбадхана

...нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлые Камен... ...хилээмэнэй 5-дахи заводой коллектив эршэтэ ажа... ...лһэн юм. Энэ жэлэй арбан һара соо 793 мян... ...рригэй продукци худалдаха түсэбөө түс коллек... ...октябриин 10-да дүүргээ һэн. Тиин түсэбһөө ...гурбан зуугаад тонно хилээмэн ба хилээмэнэй ... гаргагдаһан байна.

... Каменскын хилээмэ баригшад хори гаран зүй... ...родукци гаргана. Ганса энэ жэлдэ үзэмтэй сайка, ...» гэжэ сдобо гаргагдадаг болоо.

...коллективэй олон хүдэлмэришэд Москвагай эдеэ ... промышленностиин түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй ...е халуунаар дэмжэжэ, жэлэйнгээ түсэбые Агуу ... 64 жэлэй ойдо дүүргэһэн байна. Олонхи хү... ...шэд энэ зорилгоёо бэелүүлхэ дүтэлөөд ябана. ...нэгэн эһээбэришэн Валентина Николаевна Хай... болоно. Һаяхан Валентина Хайдуковада «Мэргэ... ...эрхимлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.

...ОЛЗОРЬОО УРИД

...-Үдын почтамтын ...рилэгшэд жэлэй үн... ...хаһада нилээд ам... ...дые туйлаа. Поч... ...һаламжануудай та... ...рэнэй түсэб 100,1 ... дүүргэгдэбэ.

...амтын хэлхээ хол... 70 предприятиин ... Тальцы тосхоной 19-... отделени илангаяа ... М. В. Кирпичё... ...тэлбэрилдэг энэ от... ...«...эрхим шанарай» гэ... ...э зэргэтэй юм. Опера... Колоскова, телегра... А. Игнатова, почталь... Свердлова гэгшэд ...олдосотойгоор хүдэл...

... һууринай хэлхээ ...ой отделени олзо ... түсэбые 102,5 ... дүүргээ. Энэ отде... начальник Любовь ...на Кокорина хэл... ...боондо 20 гаран жэл ...хэлхэ зуураа, өөрын-... ...тэ нилээд дүй дүр... ... болонхой. Тиихэдэ ... холбоондо 36 жэл ...лжэ ябаһан опера... Р. Перевалова, опера... Е. Рупышева, В. ... илган хубаарилаг-ша Н. Пастухова, почтальонууд В. Раднаева, Н. Кобылкина гэгшэд хүн зондо һайнаар хандажа, эрилтэ хэрэглэмжэнүүдыень сат соонь хангаһанай түлөө тосхон һууриндаа ехэ хүндэтэй болонхой.

Октябрьский поселогтохи 33-дахи отделени (начальник З. П. Наполова) олзо оршын түсэбые 187 процент дүүргэбэ.

Дээрэ дурсагдаһан гурбан отделени почтамтын предприятинуудай социалис мүрысөөндэ илаһанай түлөө мүнгэн шангуудта хүртөө.

Вагжановай поселогтохи 3-дахи отделениин коллектив мүн лэ амжалтатайгаар ажаллана. Энэ отделенидэ КПСС-эй Советскэ райкомой, райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг-хан барюулагданхай.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Улаан-Үдын хэлхээ холбоошод 11-дэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй уялгануудые декабриин 25-да дүүргэхээр зориһонхой.

Б. СОТНИЧ,
почтамтын оператор.

Республикымнай ажалай үдэр

СЭЛЭНГЫНХИДЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

АРГА БОЛОМЖО БИИ

Тээмэндэ, үнгэрэгшэ октябрь һарада манай фермын коллектив Агууехэ Октябриин һайндэрэй урдахи ажалай вахтада жагсаад байхадаа, арга боломжонуудаа хаража үзөөд, үбэлжэлгын үедэ Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшадай жэшээгээр хүдэлхэ, һү ехээр һаахын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээ һэн.

Тингэжэ өөһэдынгөө суглаан дээрэ тодорхой социалис уялгануудые абаһан бэеэрэе, үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, энэ үе соо һү ехээр һааха, тугал олоор абажа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэел гэжэ районойнгоо фермэнүүдые уряалнабди. Манай үүсхэлые КПСС-эй райком, райгүйсэдком һайшаан дэмжээ юм.

Бидэ малай байжа эдеэлхэ найман һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1450 килограммһаа бага бэшэ һү һааха гэхэ гү, али хамтаданнь 4630 центнер сагаан эдеэ абаха, тэрэнэйнгээ 90 шахуу процентые гүрэндэ тушааха, эхэнхи һүеэ нэгэдэхи сортоор бэлэдхэлэй пунктда ябуулха зорилготойбди. Мүн байгша ондо зуун үнеэн бүхэнһөө 95-һаа үсөөн бэшэ тугал абаха байнабди.

Энэмнай хүнгэн бэшэ зорилго гэжэ манай малшад, һаалишад һайн ойлгоно. Тиимэһээ үнеэдэйнгээ һү шэмые дээшэлүүлхын тула үдэр бүхэндэ оролдохо, бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжоёо элсүүлэн хүдэлхэ болонобди. Илангаяа эндэ ажахын, отделениин мэргэжэлтэд малшадтаа али бүхы туһаламжа хүргэхэбди гэжэ үгэеэ үгэнхэй.

Гэхэтэй хамта манай фермынхидтэ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ таатай һайн эрхэ байдал гүйсэд бии. Нэгэдэхеэр, малаймнай байранууд гол түлэб шэнээргэ, досоонь һаруул сэбэр, дулаан, тэндэ үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэ, наг шэбхэ сэбэрлэхэ транспортер гэхэ мэтэ тодхогдонхой. Тиихэдэ фермэ шадараа тугалай хоёр, мүн үнеэдые түрүүлхэ, нарай тугалысень байлгаха тусхай боксобо түхэлэй байрануудтайбди. Хоёрдохёор, үнеэдэй, тугалнуудай байранууд бүри намар байхада һайнаар заһабарилагдаа, дулаалагдаа, досоохи таһалгануудынь шэнээр түхеэрэгдээ һэн.

Мүнөө эндэмнай 315 үнеэд, далаад түрэхэ гунжад, мүн июль һараһаа хойшо абтаһан 80 гаран тугал харууһалагдана. Фермэдэ хамта 8 гол һаалишад, үшөө хоёр һэлгэхэ һаалишан хүдэлдэг. Малай тэжээл зөөхэ, буйлуулха, байра соохи шэбхэ сэбэрлэхэ 4 үхэршэн бии. Хоёр тугалшантайбди. Һаалишан бүхэн 45—50 үнеэдые даажа абанхай.

Байгша оной эхинһээ хойшо коллективнай яһала оролдосотой һайнаар хүдэлөө, мүү бэшэ үрэ дүншье туйлаа гэжэ тэмдэглэхээр. Үнгэрһэн үбэлдөө, хабартаа, мүн зундаашье хүн бүхэнэй даaһан ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, үдэр бүхэндэ габшагайгаар хүдэлһэнэйнь ашаар һү һааха, гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээбди. Үнгэрһэн 10 һарын туршада хамта 6 мянга үлүүтэй центнер һүн абтаа. Жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 480—500 центнер һү абаха аргатайбди.

Манай түрүү һаалишад А. Т. Усольцева, В. Н. Ефимова, Н. К. Шелехова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө түс тустаа 2250, 2130, 2010 килограмм хүрэтэр һү һаажа, жэлэйнгээ түсэбые холо үлүүлээ. Жэшээнь, нүхэр Усольцева бүхыдэнь 900 гаран центнер һү һааһаад байна.

Бүхы үнеэдээ октябриин эхеэр дулаан байрадань оруулжа, намарай рационоор үбһэ тэжээл эдюулжэ эхилээ һэмди. Үнеэн бүхэндэ үдэрэй 1 килограмм талха, мүн үгэһэн һүнэйнь литр бүхэндэ үшөө 300 грамм талха һолоомонтой холижо, халуун уураллда эһээгээд эдюулнэбди. Энээнһээ гадна, үнеэн бүхэндэ үдэрэй 6 килограмм силос, 10 килограмм хэршэгдэһэн һолоомо хүртэнэ. Эдэ бүхы тэжээлнай 5,5—6 тэжээлэй единицэ болоно. Нитээд һаянай хүйтэржэ эхилхэдэнь малаа үбэлэй рациондо оруулжа, үбһэ, силос, һолоомо үшөө нэмэжэ үгэнэбди.

Эдэ үдэрнүүдтэ һаалишаднай һаалгадаг 80 гаран үнеэдһээ үдэрэй 570—590 килограмм һү абана. Октябрь соо гушаад үнеэн түрөө. Ноябрь-декабрь һарада 50 гаран үнеэд тугаллаха юм. Бэшэниинь январь, февраль һарада түрэхэ байна.

Үнеэдэйнгээ һү шэмые эрид дээшэлүүлхын тула фермын коллектив өөһэдһөөнь дулдыдаха бүхы юумэ хэнэ. Энэ талаар саашадаа ажалаа үшөөл һайжаруулхабди. Илангаяа тэжээл буйлуулдаг цехэй хүдэлмэриие улам һайжаруулха, тэжээлэй рационие зүбөөр тааруулха байнабди.

Һаяар фермэдээ ажалай түрүү дүй дүршэл, шэнэ онол аргануудые шудалха зооветһуралсал эмхидхэхэмнай. Энээнтэй хамта социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые һайнаар согсолхо, хэнэй хэды шэнээн, ямар шанартай һү һаажа байһаниие үдэр бүхэндэ тодоор харуулжа байхабди.

Ингэжэ бидэ абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ, мэргэжэл шадабаряа зорюулхабди.

В. АКУЛОВ,
Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой Еловкын фермые даагша.

ЗОНОЙ ЭРИЛТЫЕ ХАНГАХА

Арбадахи табан жэлдэ барригдажа, ашаглалгада тушаагдаһан Улаан-Үдын гадар хубсаһа нэхэдэг фабрикын коллектив ажалай амжалтаар Агуу Октябриин һайндэрые угтаһан байна. Энэ предприяти проектээр хараалагдаһан хүсэндөө ороходоо, жэлдээ 8 миллион хэһэг хубсаһа нэхэжэ гаргаха юм. Мүнөө фабрика дүүрэн хүсөөрөө хүдэлжэ эхилээдүй. Гэбэшье энэ предприятиин үйлэдбэрилэн гаргаһан продукци худалдан абагшадай магтаал һайшаалда хүртэжэ захаланхай.

Эндэ ажалай түрүүшүүл тодоржо байна. Үнгэрһэн табан жэлэй ажалай дүнгүүдээр нэхэгшэ Татьяна Ивановна Литвина, юрын хүдэлмэришэн Нимаханда Жалсановна Цыдыпова гэгшэд медальнуудаар шагнагдаа һэн.

— Манай фабрикын коллектив продукци худалдаха арбан һарынгаа даабарие 100,1 процентээр дүүргэһэн байна. Мүнөө эндэ 48 хүн жэлэйнгээ даабарие дүүргээд, 1982 оной тоосоогоор хүдэлнэ. Эсхэлгын цехэй дүрбэн бригада жэлэйнгээ түсэбые бэелүүлбэ, — гэжэ партийна эхин организациин секретарь П. А. Соколов хөөрэнэ.

Оёдолой үйлэдбэридэ ажалай түрүүшүүл илангаяа олон. Татьяна Кухаренко, Мария Подкорытова, Вера Норбоева гэгшэд ажалаа һайнаар эмхидхэһэнэй, үйлэдбэридэ шэнэ юумэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар үдэрэйнгөө нормые 115—120 процентээр дүүргэнэ. Мүнөө эдэнэй ажалай календарьта арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэл һэхэгдэнхэй.

СССР-эй профсоюзуудай XVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн нэхэлгын цехтэ улам үргэнөөр дэлгэржэ байна. Т. Сокольникова, Н. Иванова, Е. Авдеева, В. Малухина, А. Цыганчук гэгшэд иимэ үүсхэл гаргаа һэн. Эдэнэр ерэхэ жэлэй нэгэдэхи кварталай даабарие энэ съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхэ гэһэн уялга абанхай.

Нэхэмэл гадар хубсаһанай түхэл дүрсэ, үнгэ будаг худалдажа абагшадай анхарал ехээр татадаг юм. Эгээл иимэһээ будалгын цехэй хүдэлмэришэд хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангахын тула эршэмтэйгээр ажаллана. Ф. Бурханова, Н. Яковлева гэгшэд ажалдаа зохёохы ёһоор хандажа, даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, байһаараа нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Ингэжэ Улаан-Үдын гадар хубсаһа нэхэдэг фабрикын түрүү хүдэлмэришэд ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, предприятиингаа нэрэ хүндые улам дээшэлүүлжэ байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ХАМТЫН ОРОЛДОЛГООР

...н районой Торнин ... хонишон-зуутан ... Семенов үбэлжэл-... ...эртээнһээ эмхитэй ...р бэлдэжэ байна. ... хонишон гэр бүлөөрөө ...хорёогоо, байра байла-... ...ртүүр дулаалжа дүүр-... Байгша ондо совхо-... ...барилгашадай бригада ... даадаг хонидойнь ... шэнэлэн һэльбэжэ ... Тиимэһээ тэдэнэртэ ерэ-... ...элэ энэ шэнэ байра ... хурьгадые абажа түл-... ...эдэнь нилээд һайн бо-... ...үгэхэ юм.

...рһэн жэлдэ үбһэ тэ-... ...эр хэды дутамаг бай-... һаа, энэ эбтэй эетэй ...тивэй гэшүүдэй хамтын ... оролдолгоор ажа-... ...й дүнгүүд туйлагдаа ... Жэшээлэн хэлэбэл, тэдэ-... ...н эхэ хонин бүриһөө ...хурьга абаад түлжүүл-... ...эдэнэйнгээ туд бүриин ...рые эхэһээнь һалгаа-хадаа 22 килограммда хүргэжэ, хонин бүриһөө 3 килограмм 600 грамм нооһо хайшалжа тушаагаа. Түсэбөөр хараалагдаһан 18 центнерэй орондо 21 центнер нооһо гүрэндэ худалдажа, хараалһан даабаряа 112 процент дүүргэһэн. Хонин ажалай продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ тушааһанайнгаа түлөө түс коллектив 3500 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа.

Шэнэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ Василий Викторович ба Лидия Ивановна Семеновтон туйлаһан амжалтаяа бүри батадхан, үшөө үндэр дүнгүүдые туйлахаар эрмэлзэн хүдэлжэ байна. Тэдэ ерэхэ жэлдэ баһал зуутанайнгаа дабаае гаталхаар хараална.

Гурбадахияа хурьгалха хонидынь зунай, намарай эльгин сагта хагдатай бэлшээридэ адуулагдажа, яһала таргалуулагдаа. Мүнөө түрүү малшад тэдэнэйнгээ тобир таргые алдуулхагүйе оролдон, хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэр энэ үбэлжэлгэдэ 500 центнер зелёнко, 200 центнер һолоомо нөөсэлэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ газаань һайн шанартай үбһэн оруулагдажа байна. Түрүү бригадын гэшүүд үбһэ тэжээлээ нарнаар, гамтайгаар гаргашалжа, энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ даалгагдаһан хонидоо һайнаар ондо оруулхын тула абалгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжоёо хэрэглэн ажаллажа байна.

М. ГАЛСАНОВ.

50 жэл КПСС-эй зэргэдэ

ТЭМСЭЛЭЙ ОХИН СООГУУР

ТАБИН жэл... Ленинскэ Коммунис партиин зэргэдэ жагсаһан сагһаань хойшо удаа дараалан үнгэрһэн ажабайдалай баян намтартай жэлнүүд. КПСС-эй XXVI съездын болоһон жэлдэ, «50 жэл КПСС-эй зэргэдэ» гэһэн тэмдэгэй бии болгогдоһон жэлдэ энэ ойгоо тэмдэглэхэ гээшэ ехэ золтой хуби заяан байна даа. Хэды үндэр наһатайшье һаа, үнөөхил сарюун, дорюун зандаа ябаһан эдэнэрэй сценэ дээрэ жэрылдэн һуухыень харахада гүн сэдьхэлһээ омогорхомоор лэ бэлэй.

Хүдөө нютагуудаар хамтын ажалай түлэг байгуулагдажа, ангиин тэмсэлэй охиной үшөөл хурса зандаа байһан тэрэ холын 1931 ондо партида абтаһан 16 үбгэд, хүгшэд КПСС-эй Октябрьска райкомой уряалаар Агуусхэ Октябриин социалис революциин ойн ехэ һайндэрэй урдахана үнгэргэгдэдэг заншалта болоһон уулзалгада суглараба ха юм.

Энэ уулзалгада районой залуушуулай түлөөлэгшэд, КПСС-эй гэшүүнээр, гэшүүндэ кандидадаар һая абтажа, мүнөө партийна документээ абахаяа ерэһэн залуу коммунистнууд, КПСС-эй болон ВЛКСМ-эй райкомуудай хүдэлмэрилэгшэд зал соо олоороо ерэнхэй байба.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. А. Антакшинова энэ уулзалгые нээхэтээ хамта, Коммунис партиин гэшүүнээр абтаһаар 50 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан, ветерануудые халин халуунаар амаршалаа. Энхэ элүүр, удаан саг соо зол жаргалтай, олониитын хэрэгтэ хаба шадалаараа хабаадалсан ябахыень хүсэһэн байна. Удаань Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай директор, КПСС-эй XXVI съездын делегат, Социалис Ажалай Герой К. П. Альцман эндэ сугларагшадые амаршалжа, үреэлэй халуун үгэ хэлээ.

Эндэ ерэһэн партиин ветерануудай зүгһөө түрүүлэн Федот Андрианович Можаров үгэ абажа:

—Үндэр наһатай болоһон ветерануудаа партимнай Центральна Комитедэй ходо хүндэлжэ байдагтань бидэ ехэ баяр баясхалан хүргэнэбди. КПСС-эй ЦК-гай «50 жэл КПСС-эй зэргэдэ» гэһэн тэмдэг бии болгоһон ушар хадаа маанадые халуун анхаралаар хүреэлжэ байһан бодото бэелэл мүн.

1929—1930 онуудта таряа бэлэдхэл эгээл хурса, тон шухала хэрэг байгаа. Би тиихэдэ комсомолой гэшүүн ябааб. Тэрэ үеэр хамаг таряан нюдарган баяшуулай гарта байгаа ха юм даа. Тэдэ яахаяа тиимэ бэлээр гүрэндэ тушаагаадхиба гээшэб. Бидэл, нютагай комсомолшууд, үгытэйшүүл энэ тэмсэлые толгойлжо, гүрэнэй даабарие дүүргэхэ хэрэг хангагша һэмди. Коллективизаци, нюдарган баяшуулые анги болгон усадхалга — минии үетэнэй, партиин талаар сасуутанай хүсэ шадалаа, ами наһаяа гамнангүй бэелүүлһэн хэрэг лэ даа.

Иимэл хүндэ хүшэр сагта, ямаршье бэрхэшээлһээ огто тунхарингүй партиин зэргэдэ жагсаһан намтартай хүнүүд гээшэбди гэжэ хэлэхэб...

Хорёод-гушаад онуудай бэлшэр дээрэ хүдөө нютагуудаар үргэлжэлһэн хүлгөөтэ үеын ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсажа, шэнэ байдалай эхи табилсагшад байһан Дынцема Гомбоевна Цыремпилова, Эрдыни Бадмаевич Бадмаев, Ефим Николаевич Поздняков, Прокопий Абоголдаевич Абоголдаев, Георгий Аксентьевич Ревцов, Николай Николаевич Бардамов, Анна Антоновна Ятайкина, Лобсон Бадмаевич Бадмаев болон бусадай намтарые һонирхон уншамаар, сэдьхэлдээ бүхөөр хадуумаар жэшээ болоно.

1897 ондо Тарбагатайн волостьдо түрэһэн, 14 наһатайһаа тосхоной нюдарган баянай батрак-зарсаар хүдэлжэ эхилһэн Г. А. Ревцов 1916 ондо хаан засагай армида абтаа һэн. Забайкальедэ Антоновой эмхидхэһэн улаан партизануудай отрядта 1919 ба 1920 онуудай туршада эрэлхэгээр алба хээ, Доодо-Жэрэмдэ «Красный партизан» гэжэ түрүүшын коммуна байгуулалсаа. Удаань олон жэлэй туршада энэл районойнгоо «Искра» колхозой түрүүлэгшээр хүдэлөө. Тэрэнэй энгэртэ ялардаг Улаан Одоной орден баатарлиг партизан-сэрэгшэ ябаһаниинь мүнхэлһэн шагнал мүн.

Дынцема Гомбоевна Цыремпилова хөөрэнэ:

—Үзэг бэшэг гээшые мэдэхэгүй хүн ябааб даа. 1927 ондо комсомолдо абтаа һэм. Тэрээнһээл хойшо нютагайнгаа хүн зоной дунда үзэг бэшэггүй байдалые усадхаха, нютагтаа хамтын ажал—коммуна байгуулха эдэбхитэй хүдэлмэри нүхэдтэеэ суг ябуулжа эхилээб. Шэнэ сагай дайсадһаа бэеэ нюужа ябаад, нэгэ тээ һүниин сагта хамтаржа, суглаагаа үнгэргэхэш. Заримдаа дүшөөд модо газарта ябатаар ошохош. Төөрихэ, уһанда унаха ушаршье дайралдаха. Тингэ тиигэһээр лэ нютагай комсомолшууд хүсэеэ нэгэдхэжэ, коммуна эмхидхээ агша бэлэйбди. Мүнөөнэй Хурамхаанай райондо оршодог Аян гэжэ нютагай улаан гэрые даагшаар тиихэдэ би хүдэлдэг болооб.

Буряад-Монголой АССР-эй Соведүүдэй табадахи съездэ хабаадалсаха ехэ эрхэдэ хүртэжэ, 1931 оной январь һарын янгинама хүйтэн соогуур мори шаргаар арбан үдэр соо ябажа, Улаан-Үдэ город хүрэжэ ерэгдээ бэлэй...

Тэрэ үни сагта, табин жэлэй урда болоһон республикын Соведүүдэй табадахи съезд Д. Г. Цыремпиловае БурЦИК-ай гэшүүнээр һунгажа, ехэ этигэл найдабари үзүүлһэн байна бшуу.

Партиин эдэ ветерануудай залуу наһан хүндэ хүшэр сагта, ангиин шанга тэмсэлэй оршон байдалда үнгэрөө. Хэды тиибэшье мохошогүй зоригтой, оюун бэлигтэй, урагшаа тэгүүлһэн эдэбхи эрмэлзэлтэй хүбүүд, басагад ажабайдалай ута зам сухаришагүйгөөр дабажа гаранхай, ажалай угаа баян намтараараа мүнөө үе сагай залуу үетэндэ магтуулан, ульгэр жэшээ болон алхалһаар лэ.

Уулзалга дээрэ үгэ хэлэһэн партиин ветеран бүхэн лэ эндэ сугларһан залуу коммунистнуудта, комсомолшуудта, мүнөө сагай партийна хүдэлмэрилэгшэдтэ аха ёһоной захяа заабари үгөө, зол жаргалтай ябахыень үреэгээ.

КПСС-эй зэргэдэ 50 жэлэй хугасаада жагсажа ябаһан үндэр наһатайшуулай гарһаа партийна шэнэ документ түрүүшынхеэ тогтоон абаад байхадаа, «бидэ танай габьяата хэрэгые үргэлжэлүүлхэбди, этигэһэн ехэ найдабаринетнай харюулха уялгатайбди» гэжэ залуу коммунистнууд мэдүүлбэ.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уулзалгада хабаадагшад (зүүн гарһаа) П. А. Абоголдаев, П. В. Герасимов, Н. Н. Бардамов; партиин ветеран В. Ф. Демьянов «Бурятремстрой» трестын барилга-заһабарилгын управлениин залуу хүдэлмэришэн А. Т. Дашицыреновтэ партийна билет барюулжа байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани ноябриин 9-дэ боложо. 1981—1985 онуудта ба 1982 ондо РСФСР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбүүдэй проектнүүдые, мүн 1982 оной РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй проектые хаража үзэбэ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй, партиин съезддэ КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэл дотор КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй найруулһан тобшололнуудай, зорилгонуудай үндэһөөр, 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор хараалагдаһан Россин Федерациин даабаринуудтай тааралдуулан, түсэбүүд болон бюджедэй проектнүүд табигдаһан байгаа гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

Республикын Министрнүүдэй Совет түсэбүүд болон бюджедэй проектнүүдые һайшаагаад, РСФСР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табиха гэһэн шиидхэбэри баталан абаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев заседани дээрэ үгэ хэлээ. (ТАСС).

Таряашадай хубита

Бухарска областиин таряашад хлопок, ороо-һо, овощ, бахчева ургамалнууд, виноград болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Эдэнэй шэн габьяатайгаар ажаллаһанайнь түлөө нүхэр Л. И. Брежнев хүдөөгэй ажалшадта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө. Областиин ажалшадай түлөөлэгшэдэй митинг Бухара хотодо болобо. Партиин Бухарска обкомой нэгэдэхи секретарь А. К. Каримов нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалгын текстые соносхон уншаһан байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай анхарал оролдолго гаргаһанайнь түлөө митинг дээрэ үгэ хэлэгшэд парти, правительстводаа, нүхэр Л. И. Брежневтэ халуун баяр баясхалан хүргөө. Областиин хлопок ургуулагшад энэ жэлдэ 700 мянган тонно хлопок суглуулан хуряаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байна.

Митингдэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаба. Газар тарялан болон мал ажалые саашаданнь хүгжөөхэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ областиин таряашад ехэ хубитаяа оруулха юм гэжэ митингдэ хабаадагшад тэрээн соогоо найдуулаа. (ТАСС).

ТУСГААР БРОШЮРА ХЭБЛЭГДЭЭ

Политическэ литературын хэблэл «Л. И. Брежнев: «Шпигель» (ФРГ) журналай редакциин асуудалнуудта харюу» гэһэн брошюрые барлажа гаргаба. Тэрэ олон хэһэгээр хэблэгдээ. (ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дэлгэрүүлхын түлөө

ҮДЭР БҮРИ АНХАРХА АСУУДАЛ

Гүрэнэй түсэбтэ даабарини хэр дүүргэгдэжэ, продукциин үйлэдбэрилгын ямараар дээшэлүүлэгдэжэ, һалбари бүхэнһөө ямар шанартай, али тухай гаргаша багатай продукциин абтажа, байһаарь ажахынуудай хүдэлмэри сэгнэгдэдэг гээшэ.

Энээд тиимэһээ тарлан болон мал ажалһаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые, мүн ондоошье продукци эхээр абаха, гүрэндэ элбэгээр худалдахын хажуугаар, тэрэнэй шанарые эрид һайжаруулха, бүхы хүдэлмэриин ашаг үрэ үгэлһэнь дээшэлүүлхэ асуудалда КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо онсо анхарал хандуулагдана.

Республикын диилэнхи ажахынуудай гол һалбари болохо мал ажалһаа хэр ехэ, ямар шанартай продукци абтанаб, гүрэндэ худалдагданаб, тэрэнь колхоз, совхозуудай экономикодо ямараар нүлөөлнэб гэжэ нэгэ хэды ажаглалта хэхэ хүсэл түрэнэ.

Байгша оной үнгэрһэн арба һарын дүн абаад үзэе. Хүшэр бэрхэтэй үбэлжэлгын тохёолдоһон, хабартаа, зунай эхээр сагай уларилай тааламжагүй байгаашье һаань, олонхи колхоз, совхозууд мал ажалай продукцинуудые гүрэндэ худалдаха гурбан кварталай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Урда жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, мяха худалдаха 6 мянган тоннор, һүн — 6,2 мянган тоннор, ноохон 7439 тоннор ехэ болоо. Хүдөөгэй ажахынуудые урдынхиһаа һурагтай олон худалдагдаба. Бүхы адууһа малай тоо толгой хараа байса олошороо.

Энэ талаар илангаа Бэшүүрэй, Яруунын, Загарайн, Кабанскын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Хоринн болон үшөө хэдэн районууд һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа.

Байгша оной үнгэрһэн үе соо гүрэндэ худалдагдаһан продукциин шанар урдынхида орходоо зарим тэды һайжараа гэжэ онсо тэмдэглэхээр. Жэшээнь, мяханда тушаагдаһан үхэрнүүдэй тус бүриин шэгнүүр, урда жэлэйхидэ орбол, 29 килограммаар, гахайнуудай шэгнүүр 7 килограммаар ехэ болоо. Бүхыдөө тушаагдаһан ноохоной ехэнхинь нарин, меринос ноохон байна. Колхоз, совхозуудай тушааһан һүнэйнь 98 процент нэгэдэхи, хоёрдохи сортоор абтадаг болоо.

Шэгнүүр ехэтэй, тарган малые мяханда тушаахада ажахынуудта алишье талааа ашагтай байна бшуу. Тусхайлбал, тус бүридөө 350 — 400 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй үхэрнүүдые мяханда тушаахадаа ажахынууд гол сэн дээрэнь 35—50 процент хүрэтэр нэмэлтэ мүнгэ абана ха юм. Жэшээ болгон, Захаамиинай районой Михайловкын совхоз абая. Энэ жэлдэ ажахы 299 хашарагуудые диилэнхидэнь тус тустаа 350 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэйгээр, тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаажа, бүхы дээрэнь 26 мянган түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа. Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхоз, Кабанскын шубуунай фабрика, мүн Улаан-Үдын районой ажахынуудай хоорондын «Никольский», Хяагтын районой Мөөрөошын совхозууд малаа урид һайса шахан таргалуулаад, мяханда тушаадаг һайн дүй дүршэлтэй болонхой. Мөөрөошын совхоз ажахынуудһаа суглуулһан 766 жэнэ үхэр шахан таргалуулжа, тус бүринь 353 килограмм шэгнүүртэй болгожо, мяханай комбинатда тушааба.

Улаан-Үдын, Хяагтын, Прибайкалиин районуудай ажахынууд хоорондын мал шахалгын комплекснүүдэй мяханда тушааһан үхэрнүүдэй шэгнүүр һургагүй дэшээ байна. Харин Мухар-Шэбэрэй, Зэдын районууд тус тустаа миил 251—290 килограмм шэгнүүртэй үхэрнүүдые мяханда тушааба бшуу.

Манай республикын бүхыдөө гүрэндэ худалдадаг мяханай 50—52 процентынь үхэрэй мяхан болоно. Тиимэһээ районуудта үхэр мал шахан таргалуулха ажахынуудай хамжаанай тусхай предприятинуудые эмхидхэхэ зайлашагүй шухала болоод байна. Энэмнай КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй тохёолдоно. Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Зэдын районуудта тиимэ тусхай нэгэдэлнүүд эмхидхэгдээгүй. Тэдэ районуудай хүдөө ажахын управлениин ... анхаралһаар. Байгша оной ... ажахынуудай сагаан эдеэ (һү гүрэндэ ГОСТ-ын эрилтын ёһоор тушаадаг) худалдадаг болонхой. Ажахынууд һүеэ гүрэнэй стандартын ёһоор тушаадаг болоходоо, фермэ бүхэндэ үйлэдбэриин культурые, ариг сэбэрые наринаар сахиха, тэдэнэйнгээ материально-техническэ баазые һайжаруулха гэжэ оролдодог болоо. Олоһхи фермэнүүдтэ һү тушаажа абаха пункт, сагаан эдеэ һэбэрюулхэ, сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ, шанарыень шалгаха лабораторинууд бии болгогдоо. Тоһолиг ехэтэй, сэбэр, гашалаагүй һү тушааһанһаань һаалишадай ажалай түлөөһэн дулдыдана ха юм.

Энэшье гайхалгүй: Мүнөө ажахынхид һүые нэгэдэхи сортоор тушаахадаа, тонно бүхэнэй 332 түхэриг абана. Хоёрдохи сортын һүнэй тонно бүхэн 310 түхэригтэ, харин сортдо орохогүй муу шанартай һүнэй тонноһь 288 түхэригтэ болоно бшуу. Бэшүүрэй районой «Победа» колхоз бүхы һүнэйнгөө 95 процентые нэгэдэхи сортоор, һайн шанартайгаар худалдажа, тэрэнэйнгээ центнер бүхэнһөөнь гүрэнһөө 34 түхэриг 75 мүнгэ абахадань, эндэхи «Еланский» колхоз бүхы һүнэйнгөө миил 58 процентые нэгэдэхи сортоор худалдажа, центнер бүхэнһөөнь 31 түхэриг 70 мүнгэ абаа.

Һүүлэй үедэ Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Загарайн районууд нэгэдэхи сортын, тоһолиг ехэтэй һү горитойгоор гүрэндэ худалдадаг болонхой. Тиихэдэнь, Хэжэнгын районой олохон ажахынууд, Яруунын районой Тулдуунай, Инсэгын совхозууд, Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз байгша оной юһэн һара соо нэгэдэхи сортын килограммшье һү тушаагаагүй байха юм. Эдэ ажахынуудай һү һаалиин фермэнүүдэй байра байдал тулюур туйган, хашаа хорёонуудайнь газаа, досоогуур обоо онги шэбхэ, үнеэдынь баһал шэбхэ шабааһандаа зуурашанхай ябадаг. Һү хүргэдэг оньһон түхеэрэлгэ, лаборатори гэхэ мэтэнь хүдэлдэггүй.

Үнэндөө, һайн шанартай һү абадаг болохын тула фермэ, ажахы бүхэндэ үдэрһөө үдэртэ эршэмтэй шанга тэмсэл ябуулха, энээнэй түлөө хүн бүхэн өөр өөрынгөө хүдэлдэг газарта зоотехническэ заабаринс наринаар сахиха ёһотой. Мүнөө олонхи ажахынуудта фермэ шадар һүнэй шанарые шалгаха лаборатори эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ хүдэлдэг техник-лаборантнууд гансашье һүнэй шанарые шалгаад байдаггүй, һаалишад ариг сэбэрые хэр сахинаб, мүн һаалишад үнеэдые һаахадаа хүхэ, дэлэнгыень хэр зүбөөр угаана, аршанаб, амһарта, шүүрнүүдээ, үнеэдые һаадаг оньһон аппаратура гэхэ мэтээ хэр һайса арюудхана, арилганаб гэжэ ходо хинан хаража байха зэргэтэй.

Тиигэбэшье зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй лабораториин ажалда анхаралаа мүртэйгөөр хандуулдаггүйнь харамтай. Саашадаа районуудай хүдөө ажахын управлени, мүн районуудай бэлэдхэлэй инспекцинүүд ажахынуудайнгаа хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэй хамта һү шалгаха лабораторинуудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, шадамар бэрхэ, эдэбхитэй техник-лаборантнуудые шэлэжэ табиха, һургаха, тэрэшэлэн һү һаалиин фермэнүүдтэ ветеринарно-ариг сэбэрые сахиха эрилтые шангадхаха, һүнэй шанарые һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Һүүлэй хэдэн жэлдэ Бэшүүрэй тоһоной заводойхид харьяата ажахынуудтаяа нягта холбоотойгоор хүдэлнэ. Тоһоной заводой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд колхоз, совхозуудтаа ходо ошожо, байра дээрэнь технологическэ туһаламжа хүргэдэг, лабораториинь оньһон түхеэрэлгэнүүдые тааруулжа үгэдэг, хэрэгтэй заабари үгэдэг байна. Энээнэй ашаар заводто тушаадаг һүнэйнь шанар жэлһээ жэлдэ һайжарна.

Эндэ баһа нэгэ тон шухала асуудал тушаа тогтохоор. Хэнэйшье мэдэһээр колхоз, совхозуудай малай һайн шанартай арһа ехээр тушаадаг байбалнь, хүн зоной үмдэхэ дулаан хубсаһан — арһан гутал, дэгэл, заха, малгай, бээлэй гэхэ мэтэ магазинуудта элбэгээр худалдагдаха байна бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын ажахынууд гүрэндөө малай һайн шанартай арһа тушаадаг болохо талаар зарим тэды хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэхээр. Олонхи колхоз, совхозуудта үхэр мал үүсэлхэ тусхай пункт түхеэрэгдөө, мал үүсэлжэ шадаха, арһыень һайнаар үбшэжэ, дабһалжа хатааха хүнүүд томилогдонхой. Эдэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар ажахынуудта үүсэлэгдэһэн, гарзалһаншье малай арһан һайнаар суглуулагдадаг боложо байна гэхээр. Хоринн, Хяагтын, Кабанскын, Түнхэнэй районуудай ажахынууд энэ талаар муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Түнхэнэй районой «Восточные Саяны», Хяагтын районой «Дружба» колхозууд, мүн Хяагтын, «Пригородный», «Заречный», Оёорой совхозууд ажахыдаа абтаһан бүхы арһые хороолтогүйгөөр суглуулжа, бэлэдхэлэй пунктда тушаана.

Гэхэтэй хамта зарим ажахынуудта үхэһэн, үүсэлэгдэһэн үхэрэй, хонидой, моринной арһан ёһоор хуулагдажа абтадаггүй, хайша хэрэгээр хаягдадаг, үжөөгдэдэг, гутаагдадаг байна. Жэшээнь, Баунтын, Хойто-Байгалай, Хурамхаанай районуудта үүсэлэгдэһэн, гарзалһан малайнь арһанай 25—30 процентынь тиигэжэ хаягдана.

Иимэ байдалтай яашье эбсэжэ болохогүй. Юуб гэхэдэ, энэ шухала эд хэрэгсэлэй гээлтэдэ оруулагдаһан, дэмы хаягдаһанһаа, мүн муу шанартай, хахалагдаһан, отологдоһон арһанай ехэ тушаагдаһанһаа боложо, ажахынууд, тэрэшэлэн гүрэнэй хүнгэн промышленностиин предприятинууд горитой гарза хохидолдо оробо бшуу.

Саашадаа иимэ юумын тохёолдохогүйн тула колхоз, совхоз бүхэндэ мал үүсэлхэ пункт гү, али тусхай талмай түхеэрхэ, тэндэнь арһа хатааха, хадагалха байра бэлдэхэ, эдэ бүгэдын түлөө харюусалгатай хүнүүдые табиха шухала.

Ниитын ажахынуудһаа, мүн хубиингаа ажахынуудһаа малай һайн шанартай арһа абаха гээшэ алишье талаараа шухала удха шанартай. Тиимэһээ энэ талаар ажахынуудые, хүнүүдые урмашуулха зорилготойгоор тушаагдаһан арһанай сэн дээшэлүүлэгдээ. Хэрбээ үүсэлэгдэһэн, гарзалһан малайнгаа бүхы арһанай 95 процентһээ доошо бэшыень суглуулжа тушааһан ажахынууд квартал бүхэндэ гол сэн дээрэнь 30 процент нэмэлтэ мүнгэ абаха болонхой.

Иигээд ерэхэдээ эрхим шанартай продукци элбэгээр үйлэдбэрилхэ, гүрэндөө худалдахын тула хүдөөгэй ажалшад үшөөл ехэ хүдэлмэри хэхэ болоно. Энэмнай мүнөөдэрэй гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Н. МАЛЫГИН,
хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ ба шанарай талаар Буряадай АССР-эй гүрэнэй ахамад инспектор.

ҺАНААГАА АМАРНАГҮЙ

Хани нүхэр Рыгжит Очировнатаяа хамта хори гэр... туршада ажахынгаа гол баялиг болохо хонин һүр... һалжа ябанабди. Энэ үедэ хүндэ хүшэр жэлнүүд... дайралдаһан aaб даа. Тиигэбэшье бидэнэр урдаа т... зорилгонуудые дүүргэхые оролдонобди.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ отарынгаа зуун эхэ хони... жэлдээ дунда зэргээр 106 хурьга түлжүүлжэ, хони... 3,3 килограмм ноохо хайшалжа тушаагаа һэмди... хүшэр хүндэ жэлдэ 647 эхэ хонинһоо 680 хурьга т... гожо, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,5 килограм... абаабди.

Теэд туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүйб... байгаа бүхы дүй дүршэлөө, арга боломжоёо хэрэгл... жэлдэ бүри дээгүүр дүн туйлахын түлөө оролдожо б... Мүнөө эхэ хонид үрэжүүлэгдэжэ дүүргэгдэз. Энэ ... гатай хүдэлмэрэз богони болзорто, һайн шанарта... гэргөөбди гэжэ хэлэхэ байнаб. Техник-үрэжүүлэгшэ... ма басагамнай гурбадахи жэлээ хүдэлбэ. Цырен-Д... бүүмнай бидэнтээ хамта ажаллана. Гэр бүлөөрөө ... лоод, һүрэгтөө үбһэ, тэжээл бэлэдхэдэг заншалтайб... ша ондо 400 центнер үбһэн нөөсэлэгдөө. Хонидой, ... байра үни хада дулаалагданхай. Юрэдөөл, энэ жэл... жэлгэдэ түгэс бэлдэнхэйбди. Энэ хадаа Агууехэ О... һайндэртэ манай бүлын ажалай бэлэг гээшэ. Нёдо... тябриин Революциин орденоор шагнуулһандаа ехэ ... ябагшаб.

Мүнөө Агууехэ Октябриин 64 жэлэй ойе урма ба... тэмдэглээд байхадаа, энэ жэлые эрхимээр түгэсхөөд, ... үшөө һайнаар ажаллажа, урдаа табиһан зорилгоёо ... тайгаар бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зори... гэжэ найдуулнабди.

Д. СЕ...
Зэдын районой Ленинэй нэр... колхозой ахалагша хо...

Улаан-Үдын районой «Искра» колхозой ажалай ветеран, КПСС-эй гэшүүн Иннокентий Мартемьянович Зайцев хорёод жэлдэ хонишоноор хүдэлнэ. Тэрэ мүнөө үедэ 570 эхэ хонидые харууһална. Түрүү хони... буусада үбһэн, һолоо... ленко элбэгээр нөөс... хэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И... Зайцев.

С. БАЛДУЕВАЙ ф...

БААТАРШАЛГЫН ЗАМ

«Байгал-Амарай түмэр замай барилгые эршэмтэйгээр ябуулха!» гээд Агууехэ Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойе угтуулан, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудай нэгэндэ хэлэгдэнэ. 130 мянган хүниие бүридүүлдэг БАМ-ай коллективтэ тэрэ зорюулагдана.

Түмэр замай барилга шиидхэхы шатадаа ороо. Энэ табан жэлдэ бүхы түмэр замаар поезднууд ябадаг болохо юм. 2 мянга гаран километр гол зам баригдаа. 2 мянга гаран хүүргэ болон тоннель баригдаа. Түмэр замые зубшуулан һуурин тосхонууд, городууд урган бодоо.

Түмэр замай барилгашадай ажалай вахта тухай, энэ шэмэрүүн шанга хизаарай түхэл шэнжын ямараар хубилжа байһан тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд хөөрэнэ.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД БОДОНО

Вокзалай байшангай нюур талада һайндэрэй тугханууд болон транспарантнуудтай зэргэлүүлээд «Ния» гэжэ бэшээтэй хабтагай үлгэгдэбэ. Хэдэн үдэр болоод, перроной дэргэдэ «Лена — Кунерма» гэжэ түргэн поезд зогсохо байна.

Грузиин түлөөлэгшэд Сибириин газар дээрэ өөһэд тухайдаа һайн һайхан дурасхаал орхёо юм. БАМ-ай шефүүдэй дундаһаа эгээл түрүүлэн тэдэнэр станциие, һуурин тосхониие ашаглалгада тушаагаа. Үхибүүдэй саад, худалдаа наймаанай—ниитын түб, медицинскэ пункт, бани, хубсаһа угаадаг газар түрүүшын ээлжээндэ баригдаа. Тосхоной газар дайда болбосон түхэлтэй болгогдоо, харгынууд асфальтаар хушагдаа.

Октябриин һайндэрэй урда тээ Руставелиин үйлсөөрхи олон байратай хэдэн гэрнүүдтэ айлнууд орожо толлохо байна гэжэ ТАСС-ай корреспондент мэдээсэнэ. Түмэр замые ашаглагшад эндэ ажаһуудаг юм.

Ния.
Эрхүүгэй область.

ПАССАЖИРСКА ПОЕЗД ЯБАХАНЬ

«Ноябриин 7 болотор Тындэһээ Усть-Нюкжа хүрэтэр пассажирска поезднуудые ябуулдаг болохо» гэһэн уряа доро «Тындатрансстрой трестын ба субподрядна эмхинүүдэй коллективүүд хүдэлнэ. Графигһаа уридшалан хэлхээ холбооной саг үргэлжын лини татагдана, хүүргэнүүдэй барилга дүүрэнтэжэ байна гэжэ ТАСС-ай корреспондент дамжуулна.

Тус участогай саг зуурын ашаглалгада оруулагдахада, энээгүүр поезднууд хоёр дахин түргөөр ябадаг болохо юм. Барилгада хабаададаг жолоошод, механизаторнууд, замай монтернууд хоорондоо харилсаа холбоотойгоор хүдэлжэ, барилгашадай абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэдэнь, ехэ туһа нэмэри хэнэ.

Тындэ.
Амарай область.

ДУРАСХААЛТА ГАЗАРНУУДТАИ ТАНИЛСАНА

Һайндэрэй урда тээ БАМ-ай Ургал тосхоной барилгашад Золотой Рог тохойе, суута Волочаевска гүбээе, Алас-Дурнын дурасхаалта ба түүхын бусадшье газарнуудые хужарлан хараһан байна.

Барилга-хабсаралгын «Укрстрой» поездын профсоюзай комитет ба Хабаровскын аяншалгын бюро Комсомольск-на-Амуре, Владивосток ба Хабаровск ошохо аяншалгануудые эмхидхэһэн байна.

Социалис мүрысөөндэ илагшадые урмашуулха иимэ арга Украинын түлөөлэгшэдэй коллективтэ ехэтэ һайшаагдадаг болонхой гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрөө. Алас-Дурнын газар дээрэ байха үедөө тэдэнэр Сахалинай, Камчаткын, Амар шадарай нютагуудай, Зүүн Сибириин дурасхаалта газарнуудтай танилсаһан байна.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

Барилга-хабсаралгын 577-дохи поездһоо Н. Прозоровой даадаг бригадын механизаторнууд Тындэһээ баруулжаа 700 километр болохо газарта Кемен гэжэ разъездһээ Чара станци хүрэтэр ерээдүйн түмэр замай баригдаха газарые бэлдэбэ. Комсомол-залуушуулай коллектив Агууехэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа дүүргэв.

«Бага» БАМ гэжэ нэрлэгдэдэг Бам станциһаа Беркакит хүрэтэрхи участогай барилга дээрэ дүй дүршэлтэй болоод, «БАМстройпуть» управлениин коллектив гол участок дээрэ бүхы хүдэлмэри захаһаань эхилхээр бэлэн юм гэжэ барилгын управлениин ахамад инженер В. Богач ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрөө. Мүнөө жэлдэ бидэ БАМ-ай түбэй участогта, тобшолон хэлэбэл, Хани — Чара — Витим гэһэн участок дээрэ хүдэлжэ эхилээбди. Табан жэлэй һүүл багта түмэр замай һүүлшын звено эндэ холбогдохо юм.

Урдамнай хүндэтэйшье, харюусалгатайшье зорилго табигдана. БАМ — Беркакит участогые барилгын хүшэр хүндэ эрхэ байдалда хатуужаһан коллективүүд мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Тэрэнэй дунда Н. Прозоровой бригада оролсоно.

НЕРЮНГРИ ДЭЭГҮҮР ДУУНУУД ЗЭДЭЛБЭ

Нерюнгриин табан жэлдэ зорюулагдаһан һайндэрэй урда тээхи хүгжэмэй конкурсдо дуунда дуратай бүхы хүнүүд сугларaa. Яхадта урган бодоһон гайхамшагта город тухай, шэмэрүүн шанга хизаарые хубилгажа байһан нүхэд тухайдаа харалгада хабаадагшад-барилгашад дуунуудые гүйсэдхөө, уран шүлэгүүдые уншаа.

Лауреадуудай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн һайн дуранай актернууд — инженер-барилгашан Ф. Федоров болон тэрэнэй нүхэд — соёлой хү...дэлмэрилэгшэд А. Ак... Л. Толкачев гэгшэд... бүтээлнүүд клубай с... рэ харуулагдадаг б...

Залуу барилгаша... рюулагдажа, 40 гар... болон соёлой байша... дэнхэй. Тэндэ дуу х... ансамблнууд, хатар... лективүүд, уран з... нэгэдэлнүүд хүдэлд... дэхи арадай театрну... лой университедүүд ... до һайшаагдадаг юм. ... гашадай хэдэн зууга... бүүд хүжгэмэй һур... һурадаг. БАМ-ай б... шадай сүлөө сагые ... хэлгэдэ тусхай мэрг... театрнууд, уран зо... искусствын уран б... ехэ туһа хүргэдэг юм.

Нерюнгри,
Яхадай АССР.

ҮХИБҮҮДЭЙ МАГ...

Северобайкальскын ... «Детский мир» фирм... газинда үхибүүдтээ ... рэй бэлэг абаха арга... лоо. БАМ-ай Баруун... тогта үхибүүдэй «Чеб... гэһэн түрүүшын ... нээгдээ юм.

Түмэр замай тон... хотодо үхибүүдэй яс... саадууд, һургуулинуу... нернүүдэй байшангуу... шэмтэйгээр баригдана... ТАСС-ай корреспонд... солон тэмдэглэнэ.

Комсомолшууд «Че... кые» шефтээ абанхай... нэй оролдосотой ... ашаар барилгын бо... роогдоһон байгаа. ... магазинай витринэ ... залнуудые шэмэглэлэ... һалаа. Хүдэлжэ эхил... рүүшын үдэрнүүдһээ ... магазинда үхибүүдэй ... зугаа энеэдэн замха...

Северобайкальск.
Буряадай АССР.

АГИТАТОРАЙ БЛОКНОТ

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таһагай һарадаа хоёр удаа гарадаг «Агитаторой блокнодой» ээлжээтэ—19-дэхи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдажа, уншагшадтаа тараагдаба.

Блокнодой түрүүшын хуудаһанда Агууехэ Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй обкомой лектор Ю. Болдоновой «Коммунизмын һайндэрлэлгэ» гэһэн статья хэблэгдэнхэй. Блокнодой хуудаһа саашань ирахада, «КПСС-эй XXVI съезд: коммунис байгуулалтын ленинскэ замаар» гэһэн ниитэ гаршаг доро «Сибириин баялигые ашаглаха» гэһэн статья толилогдоһон байна.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой парткомой секретариин орлогшо А. Лубсановай «Бидэнэй зорилго» гэһэн корреспонденци дүй дүршэлэй буланда толилогдоо.

«Табан жэлэй нөөсэ» гэһэн тоо, баримтануудаар элбэг материал толилогдобо. Энэ материал агитатор, политинформаторнуудай хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө хэрэглэхэдэнь туһатай байха.

Уласхоорондын асуудалай буланда түүхын эрдэмэй кандидат Л. Стржижовскиин «Алууршад юундэ хэһээгдэнэгүйб» гэһэн статья толилогдоһон байна.

В. ИВАНОВА.

ХҮН БҮХЭН АЖАЛТАЙ

Киргизэй урда зүгтэ үндэр хада газарта оршодог Ачи тосхоной хүн зон түхэреэн жэл соо ажалтай байдаг болонхой. Эндэ оёдолой фабрика ашаглалгада оруулагдаа.

Эртэ урда сагһаа үлэһэн һамарай модоной дунда, промышленна түбүүдһээ холо газарта энэ тосхон оршодог юм. Удаань гансал намартаа, үрэ жэмэс түлэг суглуулха үедэ. бүхы хүнүүд ажалтай байдаг һэн. Мүнөө тусхай курса дүүргэһэн 300 шахуу хүн фабрикада хүдэлнэ.

Энэ табан жэлдэ хадын тосхонуудта оёдолой, гуталай, модо болбосоруулгын, бүд нэхэлгын хэдэн арбаад предприяти нээгдэхээр хараалагдана. Энэнь ежалай нөөсэнүүдые бүри һайнаар хэрэглэхэ арга олгохо байна. Арадай депутадуудай дурадхалаар гэрэй ажалай республиканска үйлэдбэриин «Эмгек» гэжэ нэгэдэл байгуулагдаа юм. Тэндэ олон үхибүүдтэй эхэнүүд, пенсионернүүд хонишодой үмдэхэ хубсаһа хунар, гэрэй хэрэгсэлнүүдые, гарай элдэб бэлэг бүтээнэ. Гансал мүнөө жэлдэ нэгэдэлэй коллектив 5 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ юм.

(ТАСС).

«БУЛАД ХҮЛЭГЭЙ» ЭЗЭН

Бодонгуудай совхозой Хонхолын отделени албанай хэрэгээр ошолгомни хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэртэй тудалдаһан юм. Хүн зоной хүхюун соггой, омог дорюун үгэ хүүр, баяраар салгидаһан шэг шарайнууд һайндэрэй оршон байдалые гэршэлжэ байгаа һэн.

Һүүлэй үедэ нишэмнай сагай уларил ехэл хүйтэрһэн аад, харин энэ үдэр намарай наран һүүлшынгээ элшые зорюута суглуулһандал, гэрэл туяагаа элбэгээр сасан, өөрынгөө онсо шэнжэ оруулжа байһаар үзэгдөө бэлэй.

Таряа хуряалгаа һайндэр болотор дууһаха гэһэн социалис уялгаяа гүйсэд бэелүүлһэн тус отделениин механизаторнууд тэрэ үдэр илангаяа бардам дорюунууд һэн.

Совхозой эрхим механизатор Агбан Тыкшеевич Базаров энэ наратай, сэлмэг үдэр МТМ-гэй хашаа соо Т-74 түхэлэй бульдозертой трактораа заһабарилжа байба. Тэрээндэ дүтэлжэ, һайндэрөөр амаршалаад, ажал хэрэгээрнь һонирхобоб.

— Мүнөөдэр би гансаараа хүдэлнэ бэшэб, харин совхозой бүхы механизаторнууд таряа хуряалгаяа дүүргэмсээрээ техникээ ондоо ажалда бэлдэжэ байна. Манай хүдэлмэри нигээд дүүрэдэг бэшэ ха юм. Түхэреэн жэл соо ажал олдоод лэ байха. Илангаяа иимэ ган гасуур жэлдэ ургуулаа болоһон ургасаяа бултыень, юушье үлөөнгүйгөөр суглуулаагүйдөө амаржа һууха аргагүйбди. Харин ерэхэ жэлэйнгээ баян ургасын найдамтай һуури табиха хэрэгтэй. Би газарай хүрэшөөгүйдэ уһалууриин хобоо ханаабуудые сэбэрлэхэ, заһабарилха хүдэлмэридэ үглөөнһөө гарахамни. Тракторнишье бэлэн болобо, — гэжэ тэрэ ерээдүйнгөө ажал хэрэг тухай бодолгото болонгёор хөөрэбэ.

Ажахын түрүү механизатор бага балшар наһанһаа ажалай халуун, хүйтэниие нилээд үзэһэн намтартай. Агбанай арба хүрэжэ ябатар, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн эхилжэ, гүлмэрхэн ээм дээрэнь бэрхэшээлтэ үеын хүндэ хүшэр байдал ашагдаа һэн. Тэрэ нютагайнгаа һургуулида һуража байхадаа, хабарай тарилгын үедэ морёор борнойшье шэрээ, үбһэ хуряалга соо бухалшье зөөгөө. Тракторта һуужа, газаршье хахалаад үзөө. Зунайнгаа амаралтада моришоншье болоо. Һүниин сагта моридой манаанда ябахадаа, трактор, машинын таһалгаряагүй хүнхинөө шагнахадаа, булад агтые бугуулидан жолоодохо хүсэлдэ хэды абтагша гээшэ һэм.

1950 ондо трактористтнуудые бэлдэдэг курса дүүргэжэ, оньһон техникын жолоо барижа эхилһээр мүнөө болотор табяагүй ябаһаар. Нүхэр Базаров гушан нэгэдэхи жэлээ таһалгаряагүй гэнжэ мөөртэй хүндэ тракторта хүдэлнэ. Ажалдаа анхаралтайгаар хандадаг дээрэһээ жэл бүри ажахынгаа түрүүшүүлэй зэргэдэ ябалсадаг юм. Агбан Тыкшеевич механизаторнуудайнгаа дундаһаа оло дахин совхозойнгоо, районойнгоо чемпион гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Баримта болгон һүүлшын жэлнүүдэй зарим тэды дүнгүүдыень дурдая. Арбадахи табан жэлэй түсэбые 4 жэл 9 һара соо дүүргээд, түсэбһөө гадуур 768 эталонно гектарта хүдэлмэри хэһэн байна. Байгша ондо 850 гектар хэмжээтэй ажал хэхэ түсэбөө 900-да хүргэхэ гэһэн социалис уялга абаа һэн. Мүнөө тэрэ 1845 эталонно гектарай хүдэлмэри хээд байна. Абаһан уялгаяа хоёр дахин үлүүлээ.

— Яагаад ажалдаа иимэ үндэр амжалта туйлланат? — гэжэ асуухадамни:

— Нэгэдэхеэр, даалгагдаһан техникэдээ нарин нягтаар хандаха, саг соонь техническэ харууһа үнгэргэхэ гээшэ, амжалтымнай эгээл шухала зүйл болоно. Хараалһан болзортоо трактораа тоһодоод, үзэл болон оньһон түхеэрэлгэнүүдээ һайнаар заһабарилаад байбал, техникэ ээзээ тодхорто оруулхагүй, харин тэрээндэ этигэн найдахаар ааб даа. Хоёрдохёор, шадабари хэрэгтэй. Хүн бүхэндэ дүй дүршэл гэнтэ ерэдэггүй. Гушаад жэлдэ трактораар элдэбын ажал хээб, теэд хүдэлмэри бүхэниие бүтээхэ гээшэ туд тудтаа өөрын онсо шэнжэтэй байдаг. Маргаһан юумээ эшэн гайхангүй аха заха зонһоо һураха, хэрбээ өөрөө мэдэхэ һаа, тэрэнээ бэшэндээ хэлэжэ үгэхэ шухала гэжэ һанагдана. Би эды олон жэлдэ механизатораар хүдэлжэ ябаһаншье һаа, ходоодоо өөрынгөө мэргэжэл дээшэлүүлхые оролдодогби. Тиигэншьегүй аргагүй. Жэл ерэхэ бүри техникэ ондоо боложол байдаг, — гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

Агбан Тыкшеевич Базаров механизаторай мэргэжэлдэ нютагайнгаа олон залуу хүбүүдые һургаа. Мүнөө тэдэнэрынь ажахынгаа эрхим трактористнууд болонхой. Жэшээлхэдэ, совхозой суута механизаторнууд М. М. Сукнев, Ц. Ц. Лодоев гэгшэд тэрэниие дахажа, энэ хүндэтэй мэргэжэл шудалһан байна. Залуу хүбүүд, басагадай орёо техникын оньһыень олоһо ядажа ябахадань, ходоодоо тэдэнэртэ зүбшэл заабари үгэдэг, туһалдаг заншалтай юм. Нүхэр Базаров өөрынгөө түрүүшын багшые дайнай ба ажалай ветеран Самбу Зоригтуевич Батоpовые хододоо хүндэлжэ ябадаг юм. Тэрэ гуша гаран жэлэй саада тээ залуу Агбаниие ажалайнь үргэн замда гаргаһан байна.

— Партимнай XXVI съездээр табигдаһан зорилгонууд ехэ гээшэ, — гээд Агбан Тыкшеевич хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. — Тэдэнэй эгээл шухалань хадаа бүхы юумэндээ эзэн ёһоор хандаха гэжэ ойлгогшоб. Жэшээнь, механизаторнууд тоһо, түлишээ алмаад хүдэлбэл, гүрэн дотор ямар ехэ алмалта болохо гээшэб. Тиигэхын орондо заримашуулнай трактораа газаагаа хүршэгэнүүлһэн зандань орхижорхёод байхыень харахадаа, намда ехэл аягүй болодог. Юундэб даа, өөрынхимни абяа гаража байһан шэнгеэр һанагшаб. Олонхидонь хэлэһэншье байхаб. Хэрбээ бултадаа техникэдээ эзэн ёһоор хандаа һааль, иимэ юумэн болохошьегүй жэшээтэй. Би өөрөө тоһо, түлишээ нилээд алмадагби. Совхоздомнай энэ талаар механизатор бүхэндэ тусхай тоосоон хэгдэдэг болоһон аад, һүүлэй үедэ энэ һайшаалтай хэрэгэй һуладаһаниинь харамтай.

Агбан Тыкшеевичэй наһанайнь нүхэр Дашима Эрдынеевна Очирова һүүлэй арба гаран жэлдэ малшанаар амжалтатай ажаллана. Эдэ хоёр 5 үхибүүдые үндылгэжэ байһан үнэр баян айл юм. Аюша, Дарима, Люба гурбан ехэшүүлынь дээдын һургуулида һуралсажа, мэргэжэлтэд болохоёо байнад. Эржэни басаганиинь Владивосток хотодо ажаллана. Одхон хүбүүн Алдарынь нютагайнгаа дунда һургуулиин 8-дахи класста һуралсана. Алдарынь томо болоходоо эсэгынгээ зүргөөр механизатор болохо хүсэлэнтэй.

Агбан Тыкшеевичэй хэһэн ажалаарнь, туйлаһан амжалтаарнь омогорхохоор даа. Түрүү механизаторай энгэрые «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден, «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медаль, «Арбадахи табан жэлэй ударник», «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн найман тэмдэгүүд шэмэглэдэг. Агбан Тыкшеевичэй шэн зоригто ажал хэрэгые, тэрэнэй илалтануудые гэршэлһэн КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, Министрнүүдэй Советэй, партиин Бэшүүрэй райкомой болон райгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотанууд, Бодонгуудай совхозой Хүндэлэлэй доскодо бэшэгдэһэн тухай грамотанууд гэртэнь үлгөөтэй байдаг. Тэрээндэ «Буряадай АССР-эй габьяата механизатор» гэһэн үндэр нэрэ зэргэ олгогдонхой. Үшөө сомоной Советэй депутат юм.

— Ажабайдалнай ерэхэ бүри улам һайхан боложол байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даалгабарииие бэелүүлхын түлөө бүхы шадалаараа ажаллажа, амжалтаяа бүри бататхажа хүдэлхэб. Эгээл мүнөө сэдьхэлэй хүсэхэ юумэн гэхэдэ, дайн дээрэ энхэ тайбан байдал, сэлмэг тэнгэри, сэбэр агаар, хододоо дайдыемнай мүндэлэг лэ, — гэжэ түрүү тракторист үнэн зүрхэнһөө хэлээ һэн.

Иимэл хүн Хонхоло нютагта габшагай ажалаараа суурхан ажаһуудаг.

Агбан Тыкшеевичэй тухай бодолоо дүрэхые шагнажа һууха... һанаандамни ээлүүдгүй...

Шэмэрүүн жабараар ...
Шэмхэлүүлжэ һойгдо...
Шэрэм агтаяа ...
Шэлэмэл хүбүүн ...
дүрөө...
Хэбсэг таханууд ...
хээрын хүрьһэ урбуу...
Хэшэг далайн ...
хэтын харгы гаргаһ...

гэһэн уянгата бодол т... бэлэй.

Д. ТОГОШИЕВ
Бэшүүрэй район.

ЗАСАГАЙ ЭРГААНУУДТА

СОЁЛОЙ-АЖАҺУУДАЛАЙ БАРИЛГА ТҮРГЭДХЭХЭ

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин хэрэгүүдэй саг үргэлжын комиссиин ээлжээтэ заседани болобо. Комиссиин түрүүлэгшэ Верховно Соведэй депутат ... Беликовой хүтэлбэри доро үнгэрһэн заседани дээрэ Северобайкальска городой барилгын, соёлой ба ажаһуудалай барилганууд ажаһуудалай хүдэлмэриин ябадал асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

...байкальскын городкомой ... гүйсэдкомой ... В. А. Бодров за-... элирхэйлэн хэ-... 6 жэлэй ... 27 миллион тү-... барилга хэгдээ га-... . Олон байратай ... 5 гэр бодхоогдоо, ... 150 оротой боль-... буридаа 280 һуури-... школо, хоёр саад, эдеэ ... эд бараанай, эдеэ ... магазинууд, 200 хү-... тай столово, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг байшан, бани, химическэ аргаар хубсаһа хунар сэбэрлэдэг байшан, Соведүүдэй байшан гэхэ мэтэ барилганууд ороулагдаһан байна. 30 мянган дүрбэлжэн метр талмай ашаглагдаа.

Тэхэтэй хамта, социально-соёлой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын объектнүүд багаар баригдана. Водопровод, котельно, уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдэй барилга унжагайрһаар. Байгал-Амарай түмэр замые 1986 ондо ашаглалгада гүйсэд оруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1979 оной августын 23-да баталан абаһан «Байгал-Амарай түмэр замай барилгые хангаха хэмжээнүүд тухай» тогтоол мүнөө дээрэ һайнаар дүүргэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэгдээ.

Барилгын болон проектнэ организацинууд нэн түрүүн инженерно ба теплофикацин түхеэрэлгэнүүдые, уһаар хангалгын ба бусад асуудалнуудые шиидхэхэдэ алдуу гаргаһан байгаа.

«Ленбамстройн» ПМК хүн зоной ажаһуудаг газарнуудые болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха талаар хүдэлмэри муугаар ябуулна. БАМ-ай барилгын дирекциин Нижнеангарска бүлэгэй барилгашад хүдэлмэриин шанар һайжаруулха хэмжээнүүдые абанагүй.

Ударнь БАМ-ай барилгын дирекциин Нижнеангарскын бүлэгэй начальник **А. К. Погребной**, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын эрхилэгшын орлогшо **М. С. Левинсон**, «Ленбамстрой» ПМК-гай начальник **В. Г. Миронов**, Буряадай АССР-эй Госстройн түрүүлэгшэ **Э. А. Шодонов** гэгшэд заседани дээрэ үгэ хэлэбэд.

Саг үргэлжын комиссиин заседани дээрэ КПСС-эй обкомой агитаци болон пропагандын таһагые даагша **В. М. Леонов**, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **И. Д. Даржаев**, республикын автотранспортна управлениин начальник **В. Н. Никсев**, «Бурятэнерго» управлениин начальнигай орлогшо **В. Б. Земеров**, «Сибгипротранс»-ай ахамад инженер **В. Т. Самусевич** болон бусад үгэ хэлэһэн, олон һанамжа дурадхан оруулба.

Мүнөө Северобайкальскда хүсэ багатай хори гаран котельнууд тоологдоно. Тэдэнэй оронда котельно баригдажа, 1983 ондо ашаглалгада оруулагдаха ёһотой гэжэ хэлсэгдэбэ. БАМ-ай барилгашадай ажаһуудаг, ажалладаг газарта багахан, саг зуурын гэр байранууд баригдаха ёһогүй, ерээдүйн локомотивна депогой хүдэлмэришэдтэ тааруу зохид эрхэ байдал олгогдохо ёһотой гэжэ онсолон заагдаба. Тодорхойлон хэлэбэл, Северобайкальскда хэтэвэмэрэй завод бариха, городой үйлсэнүүдые асфальтаар хушаха, городоо болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха, городой хүн зонине автобусоор зөөдэг болохо гэхэ мэтэ асуудалнуудые эндэхи городской Совет шиидхэхэ ёһотой гэжэ заседани дээрэ онсолгодобо.

Северобайкальскын экономическа ба социальна хүгжэлтын 1981—1985 онуудай түсэбэй ёһоор, комплексноор барилга хэхэ, барилгахабсаралгын хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, коммунальна, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудые, автомобильна транспорт ашаглаха городской албание байгуулха дурадхал саг үргэлжын комисси абаба.

ОРОДОЙ АЛДАР СОЛЫН ТАЛМАЙ

...а шадар немец-фашис сэрэгүүдые бута сохиһоор 40 ...ойн урда тээ ородой сэрэгэй алдар солын хүшөө бо... Бородинска талмайн мемориальна комплексые хара... ...ун зон олоороо ерэнэ. Олон зуун жэлнүүдтэ Эхэ оро... бэеэ дааһан байдалые хамгаалхын тула гартаа буу ... бодоһон элдэб үеын хүнүүдэй холбоо барисаан эн... ...эр харагдана.

...ондо ород сэрэгүүд болон партизануудай шанга со... дайрагдажа, Наполеоной булимтарагшадай хосорон ... элирхэйлэн гэршэлһэн сэрэгэй буу зэбсэгүүд, оро... ...дар солын үнэтэ шухаг зүйлнүүд Бородинска музей ... суглуулагданхай. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ ... үедэ совет сэрэгшэдэй гаргаһан баатаршалга тухай ...бигдаһан зүйлнүүд хөөрэнэ.

... ДЭЭРЭ: Табадахи армиин ветеранууд музейн зал...

ТАСС-ай фотохронико.

«НҮХЭДЭЙ ДҮХЭРИГ» СОО

Шүлэгүүдэй номуудай санда шэнэ согсолбори нэмэбэ. Тэрэмнай В. Намсараевай «Нүхэдэй дүхэриг» гэһэн ээлжээтэ ном болоно.

«Ленинэй нэрэ» гэһэн бүлэгөөр энэ ном нээгдэнэ.

Мүнхэ наһанайнгаа
Мини лэ зуун жэл
дабаһан
Ленин.

Энхэ байдалаймнай
Эхин һуури табиһан
Ленин, —

гэжэ поэт домоглон, агуу ехэ Ильич багша тухай хэлэгдэһэн буряад уран үгэдэ өөрынгөө дүһалые нэмэбэ. Үгэ хэлэнэйнгээ талаар өө-мөөгүй, гүнзэгы удхые үе бүхэндөө багтааһан шүлэгүүд ута наһа наһалдаг.

Дайн байлдаанда
Дайсанаа дараһан
соломнай,
Дабаан бүхэнине
Дабажа гараһан
омогнай, —

гэжэ В. Намсараев «Улаан тугнай» гэһэн шүлэг соогоо түрэл оронойнгоо агуу һүлдые магтан дуулана. Революциин асари ехэ тэмсэл мүнөөшье үргэлжэлһэн зандаа. Тиимэһээ шуһата ехэ тэмсэлдэ үгытэй ангиие уряалан бодхооһон Улаан тугнай оройдээрэмнай далбан, коммунизмын илалтын түлөө тэмсэхыемнай дуудана ха юм.

Түрүүшын бүлэг соо ороһон «Гурбан түүрээлгэ» гэһэн шүлэг һонин маягтайгаар бэшэгдэнхэй байна:

Саг үемнай —
Сахилгаан хурдан
эмнигэй гүйдэл,
Сагаалхин даллаа
тэнгэрнии зүйдэл.
Энхэ нүхэрэйм
эрмэлзэлтэ зан,
Эхэ оронойм
дэмбэрэлтэ зам, —

гэжэ автор нэгэдэхи түүрээлгэ соогоо дуулана. Хоёрдохи түүрээлгын хоёр шүлэг «Сог залимнай» гэһэн үгэнүүдээр эхилжэ, баһал гүнзэгы удхатай зохилдоно. Тиихэдэ гурбадахи түүрээлгэдэ «Сэг хараамнай» гэһэн үгэнүүд хэрэглэгдээ. Тэрэнэй һүүлшын бадагые эндэ харуулха дуран хүрэнэ:

Сэг хараамнай —
Нюур шарайгаа
этигэн харалсаан,
Найдалта һайхан
эбэй харилсаан.
Түмэн арадуудай
түбшэн найралдал,
Түби дэлхэйдэхи
эб найрамдал.

Номдоо нэрэ олгоһон «Нүхэдэй дүхэриг» гэһэн томохон шүлэг гээшэ гү, али поэмэ-монолог гэжэ нэрлэжэшье боломоор зохёол байна. Энэ зохёол соогоо хани нүхэр, хани барисаан тухай автор аалихан бодомжолно. Жэшээнь:

Үнгэрһэнөө удхалан
дурдагша,
Үертэ байдалаа
дуулагша,
Үглөөдэрэй хараа
шэртэгшэ,
Үлзы һанал,
абари тэгшэ —
үнэн нүхэр.
Хамаг мууешни
далдалааша,
Хоногтоо хүсэлөө
худхааша,
Ходол маряажа
дүтэлэгшэ,
Харгыһаа халюулан
хүтэлэгшэ
худал нүхэр, —

гэжэ поэдэй баталхада, зүбшөөнгүй байхын аргагүйл даа.

В. Намсараевай шүлэгүүд соо метафора, сасуулбари мэтын уран найруулгын зүйлнүүд хомор. Зүгөөр үгэ бүхэнинь хоорондоо тон нягтаар зохилдонхой, ямаршье өө-мөө, харюу-буруу үгэнүүд, үгүүлэлнүүд байхагүй. Олонхи мүрнүүдынь рифмэлэгдэнхэй. Энэ талаараа мүнгэшэ нарин дархан мэтэ, поэт үгэ дээрээ тон һайнаар хүдэлдэг, шүлэгөө мүлидэг байна. Тиимэһээ зарим бадагуудынь онсоһон үгэ мэтээр соностоно. «Аян зам дүтэтэй, холотой, аяг зан муутай, һайнтай» гэһэн бүлэг соо тиимэ мүрнүүд илангаяа олоор дайралдана. Энээхэн бүлэгэй нэрыешье анхарыт — онсоһон үгэдэл бэшэ гү? Тиимэһээ олонхинь философско гүнзэгы удхатайнууд.

Эжы абамнай
Эсэхые огто мэдэнэгүй.
Эжы абамнай
Энэ болоторнай
үргэһэгүй.
(«Эжы, абамнай»).

Үдэ наранай
Үндэр дээрэһээ игаахада,
Һүүдэр бүхэн
Һүлэмхи боложо
агшадаг.
Үндэр хүсэлэй
Үйлэ хэрэгээр бэелхэдэ,
Хүнгэн мэдэрэл
Хог сараагүй
шэргэшэдэг.
(«Үдэ наранай»)

Энеэдэ наадан —
Эди шэдитэй эрдэни.
Алга зугаа —
Азатай харгын зэндэмэни.
(«Эгээлэй энгэй»)

гэхэ мэтээр үгаа олон жэшээ харуулжа боломоор.

Оршон байгаалине сахин хамгаалха, «дүрбэн хүлтэ дүү амитадаа» дүмэхэ, аршалха хэрэгтэ һүүлэй үедэ ехэ анхарал хандуулдаг болонхойбди. Энээн тушаа поэт өөрынгөө үгые — тон лэ В. Намсараевай үгые иигэжэ хэлэнэ:

Буу бариха
Муу шородо дурагүйб —
Ой махаха
Ой ухаанһаа дүрэгүйб.

Дүрбэн мүртэй энэ шүлэг соо эхин үгэнүүдэй абяанай тааралдал, мүн һүүлэй рифмэ тон зохидоор хоноогдонхой. Уран зохёолшо Ардан Ангархаев энээнһээ урдахи номыень шэнжэлэн, тэрэнэй үндэһөөр һүүлэй жэлнүүдэй буряад поэзиин шэглэл тушаа нийтэ хөөрэлдөө үүсхэдээ, Владимир Намсараевай шүлэгүүдэй найруулгын онсо маяг тухай хэлэһэн юм. Шэнэ ном соогоошье поэт өөрынгөө шэлэһэн зүргэдэ үнэн сэхэ зандаа гэжэ ажаглагдаба.

Зүгөөр имагтал өөрынгөө замһаа хадуурха дурагүй байһанаа харуулан, «Мэтии, юундэ ябахамниб, мэдэһэн дуугаа дууланалби» гээд ябаа һаа, уншагшадаа хашарааха аюултай ушарагдажа магадгүй. Жэшээнь, һалан һандангүй ороһоор ороһон бороошье, нэгэ жэгдээр соностожол байдаг абяаншье хүниие хашараадаг ха юм. Тиимэһээ онсоһон үгэ мэтэ шүлэгүүдые дархалалгын «цехһээ» мултаржа, ондоо жанрнуудта, эпическэ зохёолнуудта аһахада яахаб? Мүн баһа поэтическэ уран арганууд хоморДоходоо, шүлэгэй бадагууд хууралбтар шэнги байна. Ялас гэмэ образуудтай шүлэгүүд, бадагүүд, мүрнүүд хадуусатай, уншахада, хүнэй сэдьхэлдэ абтасатай байдаг гээшэ ааб даа.

Гэбэшье эдэ мэтын ажаглалтанууд хадаа номой шанарай муу байһые батална бэшэ. Һайн талыень дээрэ харуулха гэжэ оролдогдоо. Үшөө нэгэ һайн талань юун бэ гэхэдэ, поэдэй баян хэлэн болоно. Буряад хэлэнэй санда байдаг аад, шүлэг соо хэрэглэгдэжэ үзөөгүй гү, али хомороор хэрэглэгдэдэг үгэнүүд ном соо дайралдана. Иигэжэ буряад поэзиин хэлые баяжуулхада, һайн ааб даа.

Энээнэй Удаа поэдэй ээлжээтэ номтой уулзахадаа, бэлигэйнь шэнэ шэнжые обёорхо аабзабди гэжэ найдая.

Ц. ДОНДОГОЙ.

Номой ШЭНЖЭЛЭЛ БА ШҮҮМЖЭЛЭЛ

ЛЕНИНЭЙ ЗОХЁОЛНУУД ВЬЕТНАМ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

...ОЙ. В. И. Ленинэй зо-... ...дай 55 томтой гүйсэд ...бари вьетнам хэлэн ...гаража дүүрэбэ. Аха ...нуудай—вьетнам «Ши...» («Правда»), совет ...ресс» гэжэ хэблэлнүүд ...суглуулбарине барлан ... Арбан жэлэй урда ...а энэ шухала хүдэлмэ-... ...гуу ехэ Октябриин 64 ...ойн, Вьетнамай Коммунис партиин болохоёо байгаа съездын уттамжа болгогдожо, амжалтатайгаар дүүргэгдээ.

Суглуулбарида Ленинэй гурба мянга гаран зохёол болон бэшэгүүд оронхой. Тэдэнэй хахадынь вьетнам хэлэн дээрэ гараһан В. И. Ленинэй зохёолнуудай түрүүшын суглуулбаринуудта ороогүй байһан юм. 1100 шахуунь Вьетнамда түрүүшынхеэ тунхаглагдаба.

В. И. Ленинэй зохёолнуудай гүйсэд суглуулбариин вьетнам хэлэн дээрэ гараһан ушар—Вьетнам обществын политическэ ба соёлой шухала ябуулга, аха дүү социалис хоёр ороной—СССР-эй ба СРВ-гэй хоорондын хани барисаанай, түгэс харилсаа холбооной гайхамшаг бэелэл болоно. Энэмнай В. И. Ленинэй зохёолнуудые түрэлхи хэлэн дээрээ шудалха арга боломжо манай коммунистнуудта, вьетнамец бүхэндэ олгоно, ойрын сагта, мүн алас саашанхи үедэ КПВ-гэй политикые бодото дээрэнь зүбөөр, ашаг үрэтэйгээр бэелүүлхэ ехэ теоретическэ үндэһэ һуури табина,—гэжэ «Нян Зан» газетэ бэшэнэ.

ХОДОДОО ТУҺАТАЙ БАЙДАГ ГҮ?

Политическэ шэнжэлэгшын ажаглалта

...э дааһан байдалтай ...гүрэнүүдтэ индустри- ...талаараа хүгжэнги ...дай зүгөөс экономиче-... ...а эрдэм, техникын ...э туһаламжа хэрэгтэй ...э. Энэшье сохомтой. ...зуура, уласхоорондын ...ршэл дээрэһээ хараад ...э, эдэ бүхы туһалам-... ...д тэдээндэ хододоо ту-... байдаг гү гэһэн асуу-... ...арадаг байна.

...рхой нэгэ жэшээ ха-... ...үзэе. Һаяшаг һэльбэн ...лгын ба хүгжэлтын ...эрхилдэг Уласхооронбанк (МБРР) Заанай ...а эрье гэжэ гүрэндэ ...н хотынгоо транспорт ...ехыень 51 миллион ...р урьһалба. Тэрэнь ...элсээтэй юм: жэл бү-... 10,6 процентыень тү-... байха, дүрбэн жэлэй ...р түлбэреэ эхилхэ, ...рынь — 17 жэл. Тэрэ-... тоолоод гаргаад үзэхэ-... ...э орон абагшаһаа хо-... ...ахин ехэ мүнгэ банкда ...үлхэ зэргэтэй болоно. ...д ерэхэдээ худалдан ...ан ба худалдагдаһан эд ...дай үнэ сэн бүхы 17 ...й туршада хубилгагдан-... байха ушартай.

...а юрэнхы жэшээ абаһарая. Уласхоорондын ...лтын агентствын ба-... ...ёһоор, харин гүрэ-... ...а туһаламжа болгон ...А-гай зүгһөө үгтэдэг ...з зөөриин (1982 ондо ...шахуу миллиард дол-... ...туһаламжа түсэблэгдэ-... ...дүрбэнэй гурбан хубинь ...ан эд бараануудай ...ридэ гаргашалагдана. ...а хэрэглэмжэдэ зорюул-... ...туһаламжа гэгдэнэ. Тии-... ...туһаламжа абаһан гү-... ...өөрынгөө мүнөө сагай ...нүүдые хангаад лэ, ...ь экономико бэхижүүл-... ...ямаршье туһа болоно-... Тиигэжэ американ туһаламжын дүрбэнэй нэгэ хубинь лэ удаан болзортой зорилгонуудые хангана. Тиихэтэй хамта, энэ туһаламжын ёһоор үгтөөд, тэрэнэй гол хубинь бологшо бүхы урьһаламжануудта болон зээлинүүдтэ процентнүүд тоологдожо байдаг юм. Онцоошье түрүү капиталис оронуудай туһаламжа баһал имэрхүү байдаг.

Тиихэдээ мүнөө хүгжэжэ байһан оронууд арба гаран жэлэй урда тээ иимэ туһаламжа абаад, өөһэдынгөө хүгжэлтэдэ энэ гэхэ аша туһагүйгөөр гаргашалһанаа түлэнэ гээшэ. Бүхыдөө юун болоноб гэбэл, капиталис оронуудһаа урьһаар, зээлеэр абаһанай түлөө процентнүүдэй тоосоондо жэл бүхэндэ эдэ оронуудай түлэдэг түлбэринь мүнөө 90 миллиард доллорһоо дээшээ болонхой. Энэ хадаа шэнээр абаһан туһаламжадань орходоо 6 дахин ехэ болоно.

90 миллиард доллар гээшэмнай хүгжэжэ байһан оронуудай экспортһээ олоһон бүхы олзын 20 гаран процентнь, тэдэнэй олоһон табадахи доллар бүхэниинь болоно. Энэ имагтал дундуур зэргын үзэгдэл мүн. Латиин Америкын экономическа байгууламжын (ЛАЭС) генеральна секретарь К. Альсаморой һаяшаг дурдаһан жэшээ баримтануудай ёһоор, хүгжэжэ байһан зарим гүрэнүүд, тэрэ тоодо Латиин Америкын оронууд, экспортһээ олоһон олзо доходойнгоо 60 — 70 процентыень үриеэ түлэжэ гаргашалдаг байна.

Капиталай дэлхэй алибаа юумэндэ имагтал мүнгэ сохихо гэһэн гол ёһоёо алдадаггүй ааб даа. Тэрэ хадаа бэеэ даанги байдалтай залуу гүрэнүүдтэ үзүүлэгдэдэг экономическа туһаламжые өөрынгөө олзо бариишатай һалбаринууд болгон, дам саашадань политическэ дарал тын зэбсэг болгоно. Картерай захиргаанда С. Вэнс гэгшэ США-гай гүрэнэй секретарь байхадаа, манай зүгһөө үзүүлэгдэдэг туһаламжа өөрымнай ажана байдалда оруулалта болон тэхэринэ гээд хэлэһэн юм. Мүнөөнэй Америкын захиргаан тушаа хэлэхэ болоо һаа, харин гүрэнүүдтэ үзүүлэгдэдэг туһаламжые эдэбхитэй политическэ зэбсэг болгон хэрэглэхэбди гээд президент Рейган сэхэ мэдүүлнэ.

Хүгжэжэ байһан оронуудта капиталис монополинууд мүн лэ иимэ зорилгоор, иимэ үрэ дүнгүүдтэйгээр, мүнгэ зөөриеэ һомолно. Тэдэ оронуудта өөһэдынгөө таһагуудые байгуулан, эзэдынь боложо үлэнэ, үлэмжэ химда сэнтэй ажал хэрэглэнэ, олон арбаад миллиард долларой олзо хэжэ зөөнэ, тэдэ оронуудайнгаа экономическа хүсэндэ, үнэндөө, ямаршье аша нэмэри хэнэгүй.

Африкын гүрэнүүдтэ Уласхоорондын мүнгэн һангай ажал ябуулгатай холбоотой энэ политикын үрэ дүнгүүдые шэнжэлхэдээ, Кениин «Санди стандард» газетэ голхоруулма тобшолол хэнэ. МВФ — уласхоорондын гол ехэ эмхинүүдэй нэгэниинь мүн. Хүгжэжэ байһан оронуудта тэрэнэй арга хүсөөр туһаламжа үзүүлэгдэнэ. Тэрэ арбан томо капиталис оронуудай хиналта доро байдаг юм.

Социалис хани холбоото оронууд хүгжэжэ байһан оронуудай национальна экономикые бэхижүүлхэ зорилгоор удаан болзортойгоор туһаламжа үзүүлдэг юм. Жэшээнь, Азиин, Африкын ба Латиин Америкын оронуудта ажахын болон соёлой 650 барилгануудые бодхоолгодо Советскэ Союз туһалһан, тэдээндэ хүнгэлэлтэтэй кредидүүдые (жэл бүри 2 — 3 процентын түлбэритэй) үгэһэн байха юм. Тиигээд тэдэнэйнгээ хүсэд гү, али хахадшье зээниинь болоогүй, али нэгэнэйнь олзо орошодошье хабаадалсаагүй. Тэрэнэй туһаламжаар баригдаһан бүхы предприятинууд тэдэ оронуудай мэдэлдэ гүйсэд оронхой, харин тэдэнэй гаргадаг продукциин зарим хубинь лэ зээлиин түлөө түлбэриин тоосоогоор СССР-тэ үгтэдэг юм.

Хүгжэжэ байһан оронуудта СССР-эй экономическа болон техническэ туһаламжаар мүн лэ тэды олон шухала барилганууд бодхоогдоно. Эсэстэнь тэдэнэй олонхидо үйлэдбэриин шэнэ һалбаринууд бии болоно, тиихэтэй хамта байһаниинь шэнэ завод, шахта, руднигуудаар, нефть олзоборилгоор, электростанцинуудаар, ирригационно түхеэрэлгэ гэхэ мэтэнүүдээр бэхилэгдэнэ. Бэеэ дааһан байдалтай залуу оронуудта СССР-эй үзүүлдэг экономическа болон техническэ туһаламжын бүхы хэмжээнэй 90 гаран процентнь өөһэдын национальна промышленна хүсэеэ хүгжөөлгэдэ зорюулагдана. Мүн бусад социалис гүрэнүүд баһал иимэ гуримаар тэдээнтэй харилсан ажалладаг юм.

Юрий КУРИЦЫН.
(АПН).

Социалис ОРОНУУДААР

АЖАЛШАДТА — ШЭНЭ ГЭР БАЙРАНУУДЫЕ

БУДАПЕШТ. Хүдэлмэришэдые, олон хүүгэдтэй, мүн залуу гэр бүлынхидые байраар хангалга — Венгридэ гэр байра барилгые үргэдхэхэ директивэнүүдэй гол шухалань болоно. ВСРП-гэй Центральна Комитедэй һаяхан болоһон пленум дээрэ нийтын эмхинүүд болон гүрэнэй органуудай зүбшэн хэлсэлгэдэ энэ асуудал табигдаһан байна. Энэ документ партиин социальна политикын гол шэглэлнүүдэй нэгые гэршэлэн харуулна.

Арад зоние гэр байраар хангаха асуудал Венгридэ түсэбэй ёһоор, холын хараа шэглэлтэйгээр ябуулагдана. Гэр байрын, барилгын холын хараатай 15 жэлэй түрүүшын программын амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэнэй ашаар Венгриин миллионһоо дээшэ гэр бүлэ шэнэ гэрнүүдые толлоһон байна. Энэ программа 1975 ондо бэелүүлэгдээ һэн. Хоёрдохи программа түрүүшын программын үргэлжэлэл болоно. Тэрээнэй ашаар 450 мянган гэр бүлынхид үнгэрһэн табан жэлэй туршада шэнэ гэрнүүдтэ орожо түбхинөө.

Холын хараатай хоёрдохи программын бэелүүлэгдэхэдэ, 1,2 миллион венгер гэр бүлынхид шэнэ байрануудтай болохо юм.

ПРЕДПРИЯТИИН НАМТАР

ПРАГА. Байгуулагдаһаар 30 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байһан «Водни Ставбы» нэгэдэлэй мэргэжэлтэдэй хабаадалсаагүй барилгые ЧССР-эй барилгануудай карта дээрэ олохогүйт.

Чехословакиин нийслэлые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд ехэ хубитаяа оруулна. Тэрэнэй хабаадалгатайгаар Национальна театрай байшан һэльбэн шэнэлэгдэнэ, Прагын соёлой байшангай асари томо бүлэг барилганууд, орон дотороо эгээн томо «Котва» гэжэ универмаг бодхоогдоно. «Водни Ставбын» бригаданууд Прагын метрогой барилга дээрэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй манлайда жагсана.

КУБЫН АВИАТОРНУУДАЙ АЛДАР СУУ

ГАВАНА. Хүхэ-улаан һүлдэ тэмдэгтэй, «Кубана де авиасьон» гэһэн бэшэлгэтэй самолёдуудые Европын, Африкын, Латиин Америкын нийслэлнүүдэй аэропортнуудта уулзажа болоно. Кубын компани хүндэтэй, алдар суутай болонхой. Дээдэ мэргэжэлтэй летчигүүд, кубин заншалта ёһоор угтамжа, шанар һайнтайгаар хангалга, найдамтай техникэ — эдэ бүгэдэ пассажирнуудай дура татана. Жэл бүри уласхоорондын болон орон доторой агаарай харгынуудаар «Кубана» самолеэдүүд 800 мянга гаран пассажирые зөөнэ.

Кубын орон доторой агаарай харгы зам нилээд үргэдхэгдөө.

Советскэ Союз болон социалис бусад оронуудтай нягта харилсаа холбоотой байһанһаа Кубын граждан флод найдамтайгаар хүгжэхэ арга боломжотой болоо.

Мүнөө үедэ Кубада авиационно техникэ болон запас частьнуудые худалдажа, техническэ туһаламжа хүргэхэһөө гадна Советскэ Союз национальна кадрнуудые бэлдэхэдэнь республикада туһалдаг байна.

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ ВАХТАДА

ВЬЕНТЬЯН. ЛНДР-эй декабрьда гүйсэхэеэ байһан зургаан жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ ажалшадай социалис мүрысөөн Лаосто үргэнөөр дэлгэрнэ. Бүд нэхэгшэд, модо бэлэдхэгшэд, харгы замшад, транспортнигууд, уран гартай мастернууд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Оронойэдеэ хоолой гол продукци болохо барайгар хураалгаяа эхилһэн хүдөө нютагуудай кооператорнууд эршэ зоригтойгоор хүдэлнэ. Энэ жэлдэ тэдэнэр миллион тонноһоо бага бэшэ барайгар суглуулха гэһэн уялга абанхай.

(ТАСС).

ХИЛЫН ЦААНАҺАА

• ТАСС • АПН •

НИИТЭНАЦИОНАЛЬНА ХУРАЛДААН

ТОКИО. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ба ороноо сэрэгэй байдалтай болохые бүрүүшаадаг, амгалан тайбан байдал хамгаалдаг Японой ажалшадай тэмсэлэй шухала зорилгонууд Японой профсоюзуудай Генеральна соведэй үүсхэлээр Нагасаки хотодо зарлагдаһан ниитэнациональна хуралдаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Профсоюзай 500 гаран эдэбхитэд, хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, олониитын ажал ябуулагшад тэрээндэ хабаадаа. Эмхидхэгдэжэ байгаа промышленна комплекс Японой амгалан хүгжэлтэдэ ехэ аюул тохёолдуулна гэжэ хуралдаанда хабаадагшад тэмдэглэбэ. Бүри мүнөө хоёр мянга гаран томо компанинууд сэрэгэй үйлэдбэритэй холбоотой болонхой. «Национальна обороной захиргаанай подрядуудаар туйлай ехэ ашаг олзо олодог сэрэгэй хонжооной удамаршад буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ ба сэрэгэй бэлэдхэл улам дэбэргэнэ, буу зэбсэгүүдые гадаадада элеэр абаашажа худалдадаг болохо һэдэлгэ гаргана»,— гэжэ Японой судна бүтээдэг промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай түрүүлэгшэ Т. Кубо мэдүүлбэ.

Буу зэбсэгүүдые бүтээдэг зургаан томо концерныи ашаг олзонь мүнөө жэлэй түрүүшын хахадай турша соо 1980 оной энэ үеынхиһөө таба дахин ехэ боложо, 40 миллиард иенһээ үлүү гараа.

ГЕНЕРАЛ СЭХЭЕЭ ХЭЛЭЖЭРХЁО

НЬЮ-ЙОРК. «Брайт стар» гэдэг ехэ манёврнуудта хабаадаха американ агаарайсэрэгэй ба газарай сэрэгүүдэй частьнууд Египет худар эльгээгдэжэ байна гэжэ ЮПИ агентствын корреспондент Каирһаа дамжуулба. Тусхай эхилэлгынь ноябриин 14 болотор хойшолуулагдабашье, үнэндөө, захалһан тэдэ манёврнуудта гансахан Египедтэ 4 мянга шахуу американ, тэды шэнээн египет солдадууд хабаадаха гэжэ Пентагоной түлөөлэгшэд мэдээсэбэ. Иимэл һуралсалнууд Суданай, Сомалиин ба Оманай газар дээрэ нэгэн доро үнгэргэгдэхэ, тэдээндэ американ частьнуудһаа гадна, тэдэ оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүд хабаадаха юм ха.

Эндэхи орон нютагуудай национально - сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү шэглүүлэгдэһэн, США-гай эзэмдэн булимтархы ябуулгада бэлдэхэ түсэбүүдые бэелүүлхын тула эмхидхэгдэһэн «түргэн добтолхо хүсэнүүд» Дүтын Зүүн зүгтэ Пентагоной «сэрэгэй нюдарга харуулхын» тула асарагдаһан американ сэрэгүүдэй гол хубинь болохо байна. «Түргэн добтолхо хүсэнүүдэй» командалагша генерал Р. Кингстон Италиин «Джорнале нуово» газетэдэ интервью үгэхэдөө, эдэ манёврнууд — «дэлхэйн оршом соо ябуулгануудые хэхэ генеральна шалгалта» болохо гэжэ сэхэ мэдүүлээ. «Бидэ дайлалдахаар бэлэмбди. Иимэ бэлэн байлгамнай Дүтын Зүүн зүгтэхи, Хойто Африкадахи байдалда шэнэ ушар байдал бии болгохо байха», — гэжэ генерал һайрхаба.

Нефтеэр баян энэ районой тушаа США-гай баримталан бэелүүлдэг империалис политикын «шэнэ байдал» гэдэгэй ямар ушар удхатай байһаниинь элитэ. Тэрэнь элеэр заналта хэхэ, бэеэ дааһан политика ба Вашингтондо таарамжагүй стратеги баримталдаг Ливи, Иран болон энэ нютагай бусад оронуудта эсэргүү зэбсэгтэ харата ябуулгануудые хэдэг болохо гэһэн удхатай.

Израилиин сэрэгшэдые түгэс зэбсэглэһэн Вашингтоной захиргаан мүнөө Египедые Дүтын Зүүн зүгтэхи өөрынгөө хоёрдохи ехэ бааза болгохо гэһэн ябуулга түргэдхэжэ байна. «Брайт стар» гэдэг манёврнуудай уг зорилгонуудайнь нэгэн юуб гэхэдэ, энэ нютагта эшээлһэн американ сэрэгүүдые олошоруулха эрмэлзэл болоно.

Эдэ бүгэдэнһөө харахада, дээрэ дурсагдаһан ехэ манёврнуудай үедэ харата ябуулгануудые хэхээр түсэблэгдэнэ. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, американ «Б-52» гэдэг бомбардировщигууд Ливиин хилэдэ дүтэхэнэ, Египедэй газар дээрэ бомбодолго хэхэ түсэбтэй байһаниинь элирнэ.

«Вашингтон пост» газетэ манёврнуудай болохын урда тээхэнэ, «хуулита мэдээнүүдые» үндэһэ болгон, иигэжэ мэдээсэһэн: "Ливидэ добтолоо һаатнай, сэрэгэй дэмжэлгэ үзүүлхээр бэлэмди гэжэ Рейганэй захиргаан Каирые нюусаар найдуулһан байгаа. Ливи худар добтолон ороЛгые сэхэ өөгшөөн тухирһан ябуулга гээд тэрэниинень сэгнэхэ хэрэгтэй гэжэ тус статьяһаа ойлгохоор болоно.

Иимэ харата ябуулгануудые хэхэ зэбсэг болгон Египедые шэлэһэниинь тушаан болоһон ябадал бэшэ байха, США-гай захиргаан шахай засагай унаһанай һүүлээр эндэхи гүрэнүүдэй байгаалиин нөөсэ баялигуудые саашадаашье тонохо арга боломжонуудые США-гай нефтяной ба бусад олонациональна корпорацинуудта үлөөхэ зорилгоор Дүтын Зүүн зүгтэхи американ жандармын үүргые Египедтэ даалгаха гэжэ хараалһан байна.

ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ АСАРХАЯА БОЛИХО

БЕЙРУТ. Ливанда хабаатай асуудалнуудые шиидхэхэ араб оронуудай хоорондын комитедэй ээлжээтэ заседани болобо.

Эндэ тунхаглагдаһан түгэсхэлэй мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: сэрэгэй-политическэ элдэб бүлэглэлнүүдтэ зорюулагдаһан буу зэбсэгүүдые Ливан худар асархаяа болихо, Бейрудай баруун ба зүүн хубинуудай хоорондо һаадгүй ябалсадаг болохо хэмжээнүүдые тодорхойлолгодо заседанида хабаадагшадай гол анхарал хандуулагдаа.

Ливанай премьер-министр Ш. Ваззан заседаниин үрэ дүнгүүдээр хананги байһанаа элирхэйлээд, эдэ бүгэдын бодото дээрэ бэелүүлэгдэбэл, орон доторхи оршон байдалда таарамжатайгаар нүлөөлхэ байха гэжэ тусхайлан тэмдэглээ.

ГДР. «Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүд, нейтронно буу зэбсэг Европын арадуудта, бүхы хүн түрэлтэндэ хэрэггүй. Эдэнэртэ бата эб найрамдал, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаһанай, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаһанай ашаар шахардуу байдалые һуларуулга хэрэгтэй» гэжэ Потсдамда болоһон олониитын митингдэ хабаадагшад (зураг дээрэ) мэдүүлээ.

АДН—ТАСС-ай телефото.

ТҮҮХЫН ХУУДАҺА ИРАХАДА

ИЛАЛТЫЕ ШЭРЭЭЛСЭҺЭН ЮМ

1941 оной һүүлшын һарануудта Хара далайһаа Мүльһэтэ далай хүрэтэрхи үргэн ехэ фронтдо үсэд шанга байлдаанууд боложо байгаа.

Эхэ ороноймнай ниислэл хото — Улаан Москвае эзэлхэ һэдэлгэтэй хорото дайсан добтолбо. 1941 оной октябрьда «Буряад-Монголой үнэн» газетэ нимэ гаршагуудтай: «Дайсан Москвадамнай дүтэ», «Немецкэ самолёдууд Москвае добтолно», «Октябриин 20-һоо Москва хото болон оршондохи районуудта хүреэлэлгын гурим тогтоогдобо», «Түрэл Москвагаа хамгаалая», «Москва шадархи районуудта хатуу шанга тулалдаан болоно», «Алуургашадые хэһээхэ!» — гараһан байха.

Москвагаа хамгаалха, Москвагаа мүхэшэгүй бата хэрэм болгохо зорилгоор тылэй ажалшад эсэшэгүйгөөр оролдодог һэн.

Манай республикада 1941 оной намар Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай коллективэй үүсхэлые промышленность болон хүдөө ажахын бүхы ажалшад дэмжэбэ.

«Бүхы юумэеэ — фронтдо! Бүхы юумэеэ — илалтада!» гэһэн уряа доро хүдэлһэн мяха-консервын комбинадай коллектив һаад бэрхэшээлнүүдые нилээд дабажа, жэлэй хоёрдохи хахадта, урда жэлэй энэл үеынхидэ орходоо, 60,7 процентээр, мүн жэлэй түрүүшын хахадта орходоо, 5,5 шахуу дахинаар ехэ продукци үйлэдбэрилбэ. Жэлэй дээшэлүүлэгдэһэн түсэбые 128,9 процент дүүргэжэ, продукциин бүхы жэлэй хэмжээнэй 84,3 процентые жэлэй хоёрдохи хахадта гаргаба.

Тэрэ үедэ хүдэлмэришэн бүхэн хүсэеэ гамнангүй хүдэлдэг һэн. Үсэгэлдэрэй эзэн эхэнэрнүүд, фронтдо ошоһон эрэшүүлээ халан һэлгэжэ нормоёо 2, 2-һоо үлүү дахинаар дүүргэжэ байгаа. 1941 оной октябрьда гүрэнэй даабариие эршэмээр дүүргэһэнэй түлөө Улаан-Үдын паровоз-вагон заһабарилгын заводой стахановецууд: токарь Н. М. Бадмаева, лакировщицанууд С. Р. Пичугина, М. П. Жиленкова, пескоструйщица П. А. Молотова болон бусад Буряад-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаба.

Октябриин хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсон, Улаан-Үдын депогой слесарь Яценко, «Лесосудомашстрой» заводой слесарь Прилепин, Улаан-Үдэ станциин вагон заһабарилгын пунктын токарь Косталев, түмэршэ дархан Киреев гэгшэд үдэртөө тус буридөө 4—4 нормо дүүргэдэг бэлэй.

ПВЗ-гэй паровоз хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэд хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлбэ. Яаралтай даабари абаһан слесарь Шилов — 35 часай туршада, слесарь Килев — 28 часай туршада заводһоо гарангүй хүдэлөө. Тиихэдэнь сверловщик Перевозников нэгэ сүүдхэ цехһээ гарангүй, захилаа дүүргэхые оролдоо.

Хүдөөгэй ажалшадшье бүхы ажалаа фронтын хэрэгцээнүүдтэ шэглүүлээ. Хэжэнгын районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, коммунист Ц-Д. Цыбикова ингэжэ мэдүүлбэ: «Хоёр хүнэй түлөө хүдэлхэб! Эхэнэр нүхэдөөшье минии жэшээе дэмжэхыень уряалнаб!» Ургаса хуряажа, гүрэндэ таряа тушааха үедэ тэрэ абаһан уялгаяа дүүргэһэн юм. Хэдэн олон эхэнэрнүүд, басагад «хоёр зуутанай» үүсхэлые дэмжэн, амжалтануудые туйлаа. Жэшээнь, Саянтын МТС-эй трактористка Б-Х. Дымбрылова намарай паар хахалалгын үедэ тогтоогдоһон нормоёо мөөртэ трактораараа 3-һаа үлүү дахин дүүргэжэ, 12,06 гектар хүрэтэр газар үдэр соо хахалжа байгаа. Жэрэмэй МТС-эй комбайнер Е. Емельянова, Хяагтын аймагай «Улаан Сүхэ» колхозой Люба, Вера Ивановануд таряа хуряалгын үедэ стахановайхяар хүдэлжэ, үдэрэйнгөө нормые 200 процент дүүргэдэг һэн. Нимэр лэ хэдэн зуугаад, мянгаад эхэнэрнүүд, басагад фронтдо мордоһон нүхэдэйнгөө, аха дүүнэр, эсэгэнэрэйнгээ түлөө хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбүүдые эрхимээр дүүргэжэ, 1941 оной һүүлшын һарануудай хэсүү үедэ малай үбэлжэлгэдэ, ерэхэ жэлэй хабарай тарилгада аһан шадалаараа бэлдэбэ.

1942 оной январиин 1-нэй байдалаар хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха республикымнай түсэбүүд: тарлагаар — 102,1, овощоор — 102, хартаабхаар — 103, мяхаар — 112,5, һүөөр — 106,4, ноо-һоор — 102,9, үндэгөөр 103,9 процент дүүргэгдэбэ.

1941—1942 онуудай хүйтэн шэрүүн үбэл дүтэлбэ. Улаан Армиингаа шэн зоригтой сэрэгшэдые даарууллхагүйн тула Улаан-Үдын паровоз-вагон заһабарилгын заводой коллектив үбэлэй дулаан хубсаһанай арадай жаса байгуулха уряатайгаар республикын бүхы эрхэтэндэ хандаа бэлэй. Энэ уряаень хаа хаанагүй үргэнөөр дэмжэбэд. Жэшээнь, дайнда хабаадажа байһан сэрэгшын эхэ Бальжинима Цыренова (Яруунын аймагай Кондын сомоной Совет) дулаан хубсаһанай жасада арһан шэнэ гутал, хүдэһэн бээлэй, малгай, хүбөнтэй хүүртиг, тиихэдэнь Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной Соведэй депутат Цыбик Тогочиева — шэнэ даха болон элдэһэн арһа, энэл сомоной Намзат Дашиева хүдэһэн дэгэл, шэнэ валенка, хониной элдэһэн арһа тушааба.

«Имагтал 1941 оной октябрьда Сэлэнгын аймагай ажалшад Улаан Армиин хэрэглэмжэдэ 1537 паар валенка, 149 паар арһан гутал, 315 хүдэһэн дэгэл, 275 даха, 49 шинель, 552 хүбөнтэй хүүртиг, 416 хүбөнтэй үмдэ, 551 малгай, 681 паар хүдэһэн бээлэй, нооһоор нэхэһэн 1311 паар бээлэй, 1375 килограмм нооһо, хониной 1902 элдэһэн болон элдээгүй арһа болон бусад дулаан хубсаһа, дотор үмдэ, самса гэхэ мэтэшэлэн тушааһан байна.

«Гүрэндөө, Улаан Армидаа хэдэн мянгаад тонно нэмэлтэ мяха үгэе», — гэжэ Ивалгын сомоной Соведэй Майн 1-нэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозниигууд республикынгаа бүхы колхозниигуудта хандажа, өөһэдөө айл бүлэ бүхэндөө 1 центнерһээ бага бэшэ шэгнүүртэй 1 гахай гү, али 40 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй 1 хони тэжээжэ, тушааха социалис уялга абаба. Богони болзор соо Ивалгын аймагта Улаан Армиин хэрэглэмжэдэ 167 гахай, 572 хони, 16 сар шахан таргалуулгада табигдаба.

«Бүхы юумэеэ фашизмые илахын түлөө!» гэһэн колхозниигуудай уряае Буряад ороной бүхы тосхон, һууринуудта халуунаар дэмжэбэ. Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Д. Иванова Д. Будажапова хоёр, ивалгынхидай бэшэгтэй танилсаад, центнерһээ бага бэшэ шэгнүүртэй гахай шахаха уялга абаба.

Улаан Армиин хоёр сэрэгшэдэй эхэ, Хяагтын аймагай «Заря» колхозой гэшүүн Е. Воронина газаагаа 1 хони, 1 эрэ хашараг шахажа эхилээд, 3 тахяа, 10 үндэгэ, нооһон оймһо, бээлэй тушааба. Хяагтын «Большевик» колхозой Н. Шангина: «Гахайнуудые шахан таргалуулхам. Улаан Армиин сэрэгшэд окоп соогоо саалахан эдижэ байг лэ — дулаан байха. Шархатаад, лазаредтэ хэбтээшэдтэ 7 тахяа, арбаад үндэгэ тушаабаб...» — гэжэ хэлэбэ. «Большевик» гэжэ заахан энэ колхозой түрүү колхозниигууд хамгаалгын жасада 10 толгой эбэртэ бодо мал, 67 хони, ямаа, 14 гахай, 367 тахяа, 127 килограмм мяха, 26 центнер шэниисэ, 660 үндэгэ, 180 литр һү тушааба.

Улаан-Үдэ хотын 4-дэхи һургуулиин һурагшад газетын хуудаһануудай дээрэһээ республикын бүхы һурагшадта «Буряад-Монголой эдир патриот» гэжэ танкын барилгада мүнгэ суглуулая гэжэ хандаба. Энэ хандалгадань харюу болгон Ивалгын аймагай һурагшад 6000 түхэриг тушаагаа һэн.

Шэнэ жэлэй бэлэгүүдые фронтдо эльгээхэ гэһэн Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай үүсхэлые республика соомнай мүн лэ халуунаар дэмжээ. Энэ зорилгоор ПВЗ-тэй котельнэ цехтэ 1 сүүдхын туршада 1120 түхэриг мүнгэ, 324 үнэтэ посылканууд оробо. Захаамина аймагһаа 80.000 түхэригэй үнэ сэнтэй бэлэгүүд фронтдо эльгээгдэбэ.

Оронойнай хатуу шэрүүн энэ сагта хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлхэ зуураа олон хүнүүд Ленинэй партида ороход хүсэлтэй байһанаа мэдүүлдэг һэн. Улаан-Үдын «Кооператор-комсомолец» артелиин түрүү оёдолшон, стахановка Гармасуу Будаева өөрынгөө мэдүүлгэ соо: «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ Ленинэй партиин зэргэдэ жагсангүй байха аргагүйб. Бүхы хүсэ шадалаа партиин хэрэгтэ зорюулха хүсэлтэйб. Коммунистын нэрэ зэргые нангинаар сахижа ябахаб», — гэжэ бэшээ һэн.

Коммунистнуудай жэшээгээр республикымнай хото хүдөөгэй ажалшад үндэр бүтээсэтэ ажалаараа, Улаан Армида үзүүлһэн туһаламжаараа фашис этэгээдүүдые бута сохилсожо, һүр жабхаланта Илалта шэрээлсэхэ хэрэгтэ боодото хубитаяа оруулһан юм.

Д. ЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй обкомой партийна архивые даагша.

ХОРИИН РАЙОНДО

УРАН ЗОХЕОЛШЫН 70 НАҺАНАЙ ОЙДО

Һаяхан Хориин нэгэдэхи дунда һургуулида Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Ц. Ж. Дамдинжаповай түрэһөөр 70 наһанай ойдо зорюулагдаһан уншагшадай конференци буряад хэлэнэй багша Ц. Ц. Цыбановагай хүтэлбэри доро үнгэрэгдөө. Һурагшад, багшанар, түрэлхид конференцидэ хабаадаба. Һурагшад Д. Цыренов уран зохёолшын намтар тухай, Б. Батуева «Үргэн зам», Б-Х. Чимитова «Алтан бэһэлиг», Э. Дариева «Сахилгаан хүлэгүүд» гэһэн повестьнуүд тухай, Х. Дугарова «Дурдалганууд» тухай һайн элидхэлнүүдые хэбэ. Эхин классуудай һурагшад Д. Цыбиков, З. Дашибалданов гэгшэд зохёолнуудһаань хэһэгүүдые сээжээр уншаба.

НЭГЭДЭМЭЛ СЕМИНАР

Хориин, Хэжэнгын болон Яруунын районуудай һургуулинуудай ахалагша пионервожатынуудай семинар Хоридо боложо үнгэрбэ. Һургуулиһаа гадуур хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха асуудалнуудые семинарта хабаадагшад зүбшэбэ. Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлгын институдай хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин кабинедые даагша Р. П. Халбаева, тус кабинедэй методист Н. Н. Кельманская, ГАИ-гай инспектор Г. Н. Моргунова гэгшэд семинарта хабаадагшадта һонирхолтой элидхэлнүүдые уншаа.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

НОМОЙ МУЗЕЙ

Гоё һайханаар, уран нарийнаар шэмэглэгдэһэн бишыхан хэмжээнэй номуудые суглуулха дуратайшуул тиимэшье олон бэшэ юм. Зүүн Сибириин соёлой институдай библиографиин кафедрын ахалагша багша Евгений Михайлович Смирнов эгээл нимэ шуналтай болоһоор үнинэй. Тэрэ институдай номой музейе даадаг, эндэ эмхидхэгдэһэн багахан хэмжээнэй номдо дуратайшуулай кружогые хүтэлбэрилдэг. Кружогой гэшүүдэй тоодо дээдэ һургуулиин багшанар, студентнэр, Улаан-Үдын предприяти болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад оролсоно. Һарадаа эдэнэр хоёр удаа сугларжа, багахан хэмжээнэй ном тухай хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэдэг, номой үзэгүүдэй дүрсэ хэлбэриие шудалдаг, байгуулгаарнь һонирходог.

Хоморой шухаг номуудые суглуулха шуналтай Е. М. Смирнов республикын районуудаар ябажа, лекцинүүдые уншадаг, ном һударай удха шанар тухай халуун хөөрэлдөө эхилдэг ульһа залитай хүн юм. Жэлэй туршада тэрэ ажалшадай урда 120 лекци уншаһан, Улаан-Үдэ хотын промышленна предприятинуудта, һуралсалай эмхи зургаануудта айлшалхаһаа гадна, Хориин, Сэлэнгын, Захааминай ба бусадшье районуудаар ябажа ерээ һэн.

Библиотечнэ факультедэй студентнэр энэ темээр научна хүдэлмэринүүдые, шэнжэлгэнүүдые бэшэдэг. Нёдондо студентка Наталья Лобынцева «Ород бэшэгэй тэмдэгүүд» гэһэн элидхэл хэжэ, олоной һонирхол үүсхээ һэн. Зүйтэй һанамжанууд, анхармаар дурадхалнууд энэ хүдэлмэри соо олон байжа, Наталья Лобынцева Киев хотодо үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюзна студенческэ конференцидэ эльгээгдэхээр зууршалагдаа бэлэй. Тиихэдэ студентнэр Т. Хамагановагай, Н. Вязинскаягай элидхэлнүүд республиканска студенческэ конференцинүүдтэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртэжэ, тусхай дипломуудаар шагнагдаһан.

Евгений Михайловичай суглуулбаринуудта анхарбабди. Альган соохоно багташаха бишыхан номуудай хуудаһые иража хөөршөонэбди. Мүнөө 800 гаран ном суглуулагданхай, ханын зэхаар хуу һуури һууриая эзэлэн жэрьшхэй. Евгений Михайлович туһалагшадтаяа сүг хэдэн выставкэ эмхидхэхээр хараална. Жэшээлхэдэ, «Ленинэнэ бишыхан хэмжээнэй номууд соо», «Ниитын-политическэ удхатай бишыхан хэмжээнэй номууд», «Сибириин хэблэлээр гаргагдаһан бишыхан хэмжээнэй номууд» гэһэн выставкэнүүд харагшадай анхарал татаха аабза.

Тиин мүнөө институдта нээгдэһэн «Поэзи. Бишыхан хэмжээнэй номууд» гэһэн выставкые хужарлан харабабди. Советскэ Союзай олон ондоо хэблэлнүүдээр гаргагдаһан 150 шахуу ном эндэ табигданхай. «В. И. Ленинэй образ СССР-эй арадуудай поэзи соо» гэһэн хэһэгээр тус выставкэ нээгдэнэ. В. Маяковскиин «Владимир Ильич Ленин» гэһэн поэмээр хэһэгынь эхилэнхэй. СССР-эй арадуудай хэлэнүүд дээрэ оршуулагдан үгтэнхэй. Мүн Польшо, Венгри ба бусадшье оронуудта хэблэгдэн гаргагданхай юм байна. А. Пушкинай, М. Лермонтовэй, К. Прутковой, А. Блогой, С. Есенинэй, Р. Гамзатовай, бусадайшье зохёол бүтээлнүүд выставкын нүтөөдэ хэһэгүүдые шэмэглэнэ. Сибириин номой хэблэлнүүдээр гаргагдаһан бишыхан хэмжээнэй номууд үзэмжэтэй зохид, заатагүй барижа үзэхэ, уншаха дуран хүрэнэ. «Эхэ ороноо магтан дууланаб» гэһэн ном Новосибирскын хэблэлээр хэблэгдэн гаргагданхай. Эндэ Буряад оронойнай бэлигтэй дууша хүбүүд Дондок Улзытуев, Цыден-Жап Жимбиев гэгшэдэй шүлэгүүд оруулагданхай.

Номой музейн эзэн Е. М. Смирнов багахан хэмжээнэй номууд тухай мэдэсэ олоной дунда дэлгэрүүлхэ, нимэ номой тэмдэгүүдые шудалжа һургаха талаар ехэ оролдолго гаргаһаар. Өөрынгөө шуналые залуушуулда дамжуулха дуратай энэ хүнтэй хөөрэлдэжэ, үе саг, уран зохёол, номой хэблэл тухай олон шэнэ юумэ мэдэжэ абамаар даа. Һаяар Евгений Михайлович России Федерациин номдо дуратайшуулай бүлгэмэй конференцидэ хабаадалсахаар Эрхүү хото мордохонь. Хоморой шухаг номуудые суглуулдаг бэлигтэй энэ хүнэй зохёохы хүдэлмэридэнь амжалтануудые хүсэел!

А. ЛИТВИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. М. Смирнов выставкэ харагшадтай хөөрэлдэнэ.

А. КЫШТЫМОВЭЙ фото.

ФРАНЦИ: ЯМАР ҺОНИН БОЛОНОБ?

Ерээдүйн долоон жэлэй болзорто социалис партиие толгойлогшо Франсуа Миттеран Франциин президент болоо гэжэ энэ ороной мэдэһэн тэрэ майн үдэрһөө хойшо хахад жэл шахуу саг үнгэрбэ. Үнгэрһэн эдэ һарануудай турша соо орон доторнь юун хубилааб?

Национальна суглаае һунгаһан энэ зунай һунгалта мүн лэ зүүнэй тала баримталдаг хүсэнүүдэй, нэн түрүүн социалистнуудай илалтаар дүүрэһэн һэн. Парламентда тэдэнэр диилэнхи олонхи һуури эзэлнэ. Энэ зуун жэлэй һүүлшын гурбадахи хубиин туршада социалистнуудай хажуугаар шэнэ правительствода анха түрүүшынхиеэ мүн лэ коммунистнууд оролсобо. Энээнэй урда тээ байһан правительствоһоо шэнэ правительство хүшэр хүндэ байдал халан абаһан байна. Оронойнь экономическа бэрхэшээлнүүдые тайлбарилан харуулхын тулада «кризис» гэһэн үгэ хэрэглээ һаа, тааража ха. Жэлдээ саарһа мүнгэнэй үнэгүй бололго 14 процентээр тодорхойлогдодог. Ажалгүйшүүл 1,8 миллион үлүүтэй хүн болонхой. Промышленностиин бүхэли һалбаринууд тогтонги байдалда оронхой. Национальна мүнгэнэй — франкын — хүсэниинь һуларшоо, тиигээд һаяшаг тэрэнэй үные гурбан процентээр доошонь оруулха баатай болоогдоо һэн.

Эгээл амин шухала асуудалнуудые шиидхэхын тулада үйлэдбэриие эрид дэбжээхэ, хэдэн зуугаад мянган хүдэлмэриин шэнэ газарнуудые бии болгохо, улад зоной, илангаяа ажалшадай юумэ худалдан абажа шадаха шадабариие нилээдгүй дээшэлүүлхэ шухала болонхой. Томо капиталай бүрин эзэрхэг засагые бодотоор хизаарлангүйгөөр, олзо доход ба ашаг олзыень ажалша хүнүүдэй аша туһада шэнээр хубаарилангүйгөөр эдэ бүгэдые хэхын аргагүй бшуу.

Һунгалтын урда тээхи тэмсэлэй үедэ арад зондо соносхогдоһон программын ёһоор, шэнэ правительство энэ талаар тодорхой зарим тэды алхам хээ. Эдэ алхамуудынь францзуудай зүгһөө һайн сэгнэлтэ абаа. Тиигэжэ эгээл бага түлбэри абадаг ажалшадай салин хүлһэниинь дээшэлүүлэгдээ, пенси ба тэдхэмжын эгээл бага хэмжээниинь ехэ болгогдоо, гүрэнэй мэдэлэй секторто хэдэн арбаад мянган хүдэлмэриин газарнууд байгуулагдаа, томо баяшуулда налог тогтоогдоо, мүн саг зуура гурбан һараһаа зургаан һара хүрэтэр эдеэ хоолой зарим гол продуктнуудта тогтоогдоһон сэн, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаһанай түлөө сэн хүсэд ашаглагдангүй орхигдохо болоо.

Парламентда премьер-министр П. Моруагай мэдүүлһэнэй ёһоор, найдуулагдаһан бүхы реформонуудые бодотоор бэелүүлхын тулада нилээд ехэ саг хэрэгтэй. Тэдэнэй зарим нэгэниинь мүнөө бэелүүлэгдэнхэй. Сүүдлэлгын гурим демократизацилха зорилгоор гүрэнэй аюулгүйн сүүд усадхагдаа. Тиихэ зуураа, коммунистнуудай дурадхалаар амнисти хэгдээ, ажалшадай забастовко хэлгын хүдэлөө эмхидхэһэнэй түлөө һүүлэй жэлнүүдтэ хуули бусаар гаргагдажа хаягдаһан профсоюзай бүхы эдэбхитэдэй эрхыень һэргээхэ тухай шухала пункт энэ амнисти тухай хуулида оруулагдаа. Түбэй захиргаанай зарим эрхые нютагай захиргаануудта үгэхэ тухай хуули абтаа. Урдань байһан хуулиин ёһоор, правительствын томилһон префектнүүдэй засагые хизаарладаг (энэ тушаал үшөө 180 жэлэй саада тээ Наполеон бии болгоһон) ба нютагуудтахи өөрын захиргаанай эрхые үргэдхэдэг байһан юм.

Зүүнэй хүсэнүүдэй правительствын хараалһан программын гол бүлэгүүдэй нэгэниинь хадаа ороной экономикодо ба мүнгэн һангай хэрэгтэ гүрэнэй секторэй эзэлдэг хубиие нилээд үргэдхэхэ ябадал болоно. Түрүүшын уншалгын үедэ Национальна суглаан «Сасилор» ба «Юзинор» гэжэ хоёр гол металлургическа трестнүүдые гүрэнэй мэдэлдэ абаха тухай хуулиин проект баталан абаа. Мүнөө үедэ гүрэнэй мэдэлдэ тэдэ хоёрой капиталай 95 процентнь оронхой. Буу зэбсэг, ракетэнүүдые, замбуулинай болон атомна техникэ бүтээдэг «Дассо» ба «Матра» гэжэ тон томо фирмэнүүдэй акцинуудай 51 процентыень абахадаа, гүрэн тэдэнэй хойноһоо мүн лэ хиналта тогтоогоо.

Мүнөө энергетикын, алюминиин, химическэ, шэлэй промышленностиин ба электроникын талаар («Компани женераль д'Электрисите», «Сен-Гобен», «Пашине-южин-кюльман», «Рон-пуленк», «Томсон-Брандт») мантан томо табан промышленна бүлэгүүдые гүрэнэй мэдэлдэ абаха тухай хуулиин проектые Национальна суглаанда зүбшэн хэлсэжэ байнхай. Тэдэнэй предприятинуудта 650 000 үлүүтэй хүн зон хүдэлдэг, тэрэшэлэн нэгэ миллиард гаран франк мүнгэ нөөсэлгэтэй 36 банк, хэдэн арбаад оронуудта филиалнуудые барижа байдаг «Париба» ба «Компани де сюэз» гэжэ эгээл ехэ хоёр финансова бүлэг хүдэлдэг юм.

Гэхэ зуура, гүрэнэй мэдэлдэ абалгын программа болоод социально-экономическа талаар абтадаг бусад хэмжээнүүд хизаарлагданги шэнжэтэй байхаһаа гадна, буржуазно-демократическа реформонуудай хэмжээнһээ саашагарадаггүй байна гээшэ. Депутат-коммунист Ж. Госна гэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, кризистэй тэмсэхын тулада Компартиин оруулһан дурадхалнууд бури һураггүй зоригтой, ашаг үрэтэй байгаа. Тиибэ яабашье, гүрэнэй мэдэлдэ абаха тухай хуулиин проектые ФКП болохотой гэжэ тоолоно, мүнөөнэй хэбээрнь тэрэниие дэмжэбэшье, урдань байһан үмсын зээриин эздэтэ даншье һаа бардэмаар мүнгэ түлэхэ тушаа тайлбари хэһэн байна гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Предприятинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха тушаа Франциин программада хари гүрэнүүдэй монополис бүлэглэлнүүд, түбхын түрүүндэ американ бүлэглэлнүүд зүрижэ ороһон, тиигээд Францида эсэргүү ёһотойл экономическа дай бэлдэжэ байха юм. Парижай «Эко» газетын һанамжын ёһоор, капиталис дэлхэйн мантан томо 500 шахуу компанинуудые хангадаг эмхиин — ажал хэрэгэй ябуулга бэелүүлхэдээ аюул туршалгын хэмжээе шэнжэлдэг американ институдай табиһан элидхэл энээн тухай гэршэлнэ ха. Тэрэнэй авторнууд хадаа хэдэ хэдэн хэлсээнүүдые таһалдуулха хүрэтэр француз фирмэнүүдтэй ба гүрэнэй эмхи зургаануудтай хэдэг харилсаануудаа хаһан бага болгохыень монополинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ сэхэ дурадхаһан байха юм.

Гадаадын политика тушаа хэлэхэ болоо һаа, Франциин шэнэ хүтэлбэрилэгшэд болбол генерал де Голлиин үндэһэ һууриинь табиһан хараа бодол баримталха хүсэлэнтэй байһан тухайгаа соносхоо. Эдэ хүтэлбэрилэгшэд США-гай захиргаанда эрид хатуу шанга харюу үгөө. США-гай захиргаан хадаа правительствын бүридэлдэ коммунистнуудые оруулһандань дурагүйдэжэ байһанаа нюуса далдагүйгөөр мэдүүлээд, оронойнь дотоодын хэрэгүүдтэ убайгүйгөөр хамааралсаха һэдэлгэ гаргаа ха юм. Зүүнэй тала баримталдаг олонхидой правительство гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байдалые хүндэлхэ шухала гэжэ мэдүүлһэн, Латиин Америкэдэ хуулита ёһоор революционно хүдэлөөнэй боложо байһые тэмдэглэһэн байна. Франци Советскэ Союзтай али алиндаа аша туһатай харилсаа тогтоохо ба хүгжөөхэ хүсэлэнтэй гэжэ президент Ф. Миттеран онсолон тэмдэглээ.

Гэбэшье Франциин правительствын ябуулдаг гадаадын политикада эли тодо шууд сэхэ хараа бодолой баримталагдадаггүй байһые обёоронгүй гарахын аргагүй. Мэдүүлдэгэйнь ёһоор, Франци НАТО-гай сэрэгэй эмхидэ дахинаа бусаха гэжэ хүсэнэгүй, тиибэшье Хойто Атлантиин нэгэдэлэй политическэ органуудта хабаадалсажа, өөртөө абаһан уялгануудтаа үнэн сэхэ байха гэжэ байгаад, Парижда ехэл нэтэрүүгээр онсолон тэмдэглэнэд. Дунда зэргын зайда табигдадаг американ шэнэ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европодо байрлуулан тодхохо тухай НАТО-да абтаһан шиидхэбэриие Парижда бодото дээрээ дэмжэһэн байха юм. Энээндэ анхаралаа хандуулангүй байхын аргагүй.

Зүүнэй тала баримталдаг хүсэнүүдэй илалтада Франциин компарти шиидхэхы хубитаяа оруулаа. Энэ илалта хадаа капиталис оронуудта ходо боложо байдаг политическэ засаг түрые юрэл һэлгэлгэн болоо бэшэ юм. Тэрэ болбол шэнэ политическэ оршон байдалые бии болгоо. Энэ оршон байдал, ФКП-гэй болохоёо байгаа XXIV съездэ зорюулжа, һаяшаг тунхаглагдаһан резолюциин проект дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, орондонь үргэн ехэ хараа зам нээжэ үгэнэ, тиихэтээ хамта орёо хүндэ ба харша зүрюу байха юм. Францида капитализм хадаа өөрынгөө түүхэтэ заха хизаартаа хүрөө гээд энэ документ дотор хэлэгдэнэ. Тэрэнэй энэл хэбээрээ оршон байха ба ороной таару зохидоор хүгжэхэ хэрэгые суг ябуулха аргагүй болонхой. Францида социализм тогтоохо тухай асуудал анха түрүүшынхеэ ямар нэгэн холын ба юрэнхы удхатай ойлгомжо бэшэ болоо, харин общественэ ушардаг асуудалнуудта үгтэһэн тодорхой харюу мүн болоно. Экономическа, социально-политическэ, оюун бодолой — ороной ажабайдалай али бүхы һалбаринуудта гүн гүнзэгы, горитой шухала хубилалтануудые бэелүүлхын тулада компарти энэ правительствада ороһон байна. Тэрэ хадаа эгээл эдэ асуудалнууд дээрэ мүнөө хүдэлнэ. Эгээл эдэ асуудалнууд 1982 оной февральда болохоор зарлагдаһан тэрэнэй съездын гол анхаралда байха юм.

Ю. ЛОПАТИН.
(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Үйлэдбэриин аша үрэ» — түрүү бэшэг. «Республикын ажалай эршэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Жэжэ бужашье һаа, үнэ сэнтэй» — Л. Новиковой статья. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: тоосоон ба һунгалта. «Һэльбэн шэнэлэлгын хүндэ хүшэр үедэ» — Я. Николаевай статья. «Фермые элшэ хүсөөр хангалга гуримшуулагданхай гү?». В. Н. Мартыненкотэй шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. Баунтын районһоо эльгээгдэһэн бэшэг. «Алтан» — В. Чулинин статьягай эхин. Улаан-Үдын хүгжэлтын асуудал ДСК-да шиидхэгдэнэ. «Эрхим ажалай түлөө баяр, дутуу дундануудай түлөө — үндэр эрилтэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. «Газар дээрэ нэрэеэ үлөөхэ» — Л. Капитовагай статья. «Ядерна аюул усадхаха, эб найрамдал хамгаалха» — ТАСС-ай материал. Хилын саанаһаа мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спортын һониной суглуулбари. «Байгалай аялганууд-81» фестивалиин һүүлээр.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «В добрый час» —уран һайханай фильм. 12.25 — Шэнэ һонин. (12.30 час хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 —Ф. М. Достоевскиин түрэһөөр 160 жэлэй ойдо. «Федор Достоевский. Штрихи к портрету» —эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.20— «Шатарай һургуули». Сагаан тэргэ. 16.50 — Анголын национальна һайндэртэ — бэеэ даахан байдалай үдэртэ. «Агостиньо Нето. Тэмсэлэй поэзи» —баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.20 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Орбита. 17.55 — «Мал ажал — габшагай ажал!». 18.10 — «Дохёогоо үгэгты, горнистнууд!». 18.40 — «Хүн ба хуули». 19.15 — «Соггой хүхюун нотохонууд». 19.30 — 19.45 — Забһарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ» 20.00 —«Манай үхибүүд» — кино-зураглал. 20.10 — «Дело номер один» — телевизионно баримтата фильм. 20.30 — Совет милициин үдэртэ зорюулагдаһан концерт. Гүрэнэй Түбэй концертнэ зал сооһоо дамжуулга хэгдэхэ. 22.10 — «Время». 22.35 — Совет милициин үдэртэ зорюулагдаһан концертын үргэлжэлэл. 24.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Киев). Забһарлалгынь үедэ — 00.45 —«Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —«Консультант» — баримтата фильм. 13.10 —«Таанадта, түрэлхид!». 13.40 — Түүхэ, 9-дэхи класс. «Ленинэй «Искра». 14.10 — «Багшада — хүгжэмэй хэшээл». 1-дэхи класс (3-дахи дамжуулга). 15.10 —«Шинии ленинскэ библиотекэ». 15.40— Географи. 5-дахи класс. «Вулканууд. Гейзернүүд. Халуун аршаан булагууд». 16.00 — «Дельта» — телевизионно баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 16.30 —«Уншалши» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 16.55 —«Неизвестное об известном» — киноочерк.

Орбита. 17.20 — «Анголодохи арадай һайндэр» —хүгжэмтэ программа.

Улаан-Үдэ. 17.55 —«Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд». 18.15— «Байгалай аялганууд» гэжэ фестивалиин түгэсхэлэй концерт (2-дохи отделени). 19.30 — «Семь раз отмерь» — киноочерк. 19.50 — Соносхолнууд.

Орбита. 20.00 — Хүгжэмтэ киоск. 20.30 —«Вольск» —телевизионно баримтата фильм. 21.00 — «Амгалан нойрсо, багашуул!». «О лесничем Робатке»—мультфильм. 21.15 — «Хүн. Газар. Юртэмсэ». 22.00— «Время». 22.35 —«Три ненастных дня» — телевизионно уран һайханай фильм.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-63-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02516. Заказ № 259. Индекс 5[...]